ప్రైవేటు రంగం - రిజర్వేషన్లు - వర్గీకరణ

నిర్వాహకులు నాకు చాలా అన్యాయం చేస్తున్నారు. నేను దొరికాను కదా అని టాపిక్‌లు పెంచుకుంటూ పోతున్నారు. నాకు మొదట చెప్పింది ప్రారంభోపన్యాసం ఇచ్చి వర్గీకరణ గురించి మాట్లాడితే సరిపోతుంది అని. నిన్న ఆల్మట్టి ఒకటి చేర్చారు. ఇప్పుడు ఇవి రెండు చేర్చారు. ఈ మూడు టాపిక్‌లు కలిపి మాట్లాడతాను అనడంలో నా ఉద్దేశ్యం ఏమిటంటే, 1/70 కూడా ఒక రిజర్వేషనే, ఒక రిజర్వేషన్ చట్టమే. ఇతర రిజర్వేషన్ల లాగానే విపరీతమైన ఆవేశాలకు తావిచ్చే చట్టమే. దాని గురించి మాట్లాడితే కొడతాము, తంతాము అనే స్థితిలో రెండుమూడు సార్లు మేము దెబ్బలు కూడా తప్పించుకొన్నటువంటి పరిస్థితి ఉంది. ఎస్‌సి రిజర్వేషన్ల వర్గీకరణ విషయంలో వచ్చినట్టు పేదల మధ్యనే తేడాలు తీసుకువస్తున్నారు అనే వాదన 1/70 విషయంలో కూడా ఉంది. అందువలన అన్నీ కలిపి మాట్లాడటానికి అంతస్సూత్రం ఒకటి ఉంది అన్న ఉద్దేశంతో అలా అన్నాను. అయినా ఇప్పుడు విడిగానే మాట్లాడతాను.

ప్రైవేటు రంగంలో రిజర్వేషన్లు కల్పించాలి అనే డిమాండ్ విషయం లో మనకు అభిప్రాయభేదాలు ఉంటాయని నేను అనుకోను. అయితే దానికి సామాజిక ఆమోదం - అంటే ఇది ఒక న్యాయమైన డిమాండ్ అని సమాజాన్ని ఒప్పించడానికి ఏం చేయాలి? ఏ రకమైన వాదన సమాజం ముందు పెట్టాలి అనేది ఆలోచించాలి. ఇది ఒక అంశమైతే - చట్టపరంగా, రాజ్యాంగ పరంగా దానికేమైనా సమస్యలు ఉన్నాయా అనేది రెండవ అంశం. అవి రెండూ

స్పష్టం అయితే ఎట్లా సాధించుకోవాలి అనేది మాలాంటి వాళ్ళు చెప్పటం కంటే ఉద్యమాలు వాటికి కావాల్సిన వ్యూహాలు అవి రూపొందించుకోవటం మంచిది. మేము పౌరహక్కుల సంఘంగా 'ప్రైవేటు రంగంలో రిజర్వేషన్లు' అనే అంశం మీద గతంలో ఒక సదస్సు నిర్వహించాం వరంగల్లులో. దానికి ముందు మా సంస్థ వాళ్లనే కొంత నిజనిర్ధారణ చేయమన్నాం. అంటే ఇప్పుడు ప్రైవేటు రంగంలో ఉన్న సంస్థలలో ఉద్యోగాలు ఎవరు చేస్తున్నారు? ఏ ఉద్యోగాలు ఎవరు చేస్తున్నారు? ఆఫీసర్ల ఉద్యోగాలు ఎవరు చేస్తున్నారు? సెకండ్ ర్యాంకు సూపర్‌వైజర్లు, మేనేజర్లు వగైరా ఉద్యోగాలు ఎవరు చేస్తున్నారు? గుమాస్తాల ఉద్యోగాలు ఎవరు చేస్తున్నారు? అటెండర్లు, స్వీపర్ల ఉద్యోగాలు ఎవరు చేస్తున్నారు? ఈ వివరాలు ముందు సేకరిస్తే అప్పుడు బలమైన వాదన సమాజం ముందు మనం పెట్టగలుగుతాం.

సొంత పెట్టుబడి ఏమీ ఉండదు

ప్రైవేటు రంగంలో ఏదైతే మనం సహజ క్రమంగా భావిస్తామో, ఆ సహజ క్రమంలోనే ఒక సామాజిక క్రమం ఉంటుంది ఎప్పుడూ. సహజ క్రమంగా భావించే ఆ సామాజిక క్రమంలో వచ్చే ఉద్యోగాలు ఎవరి చేతిలోకి పోతున్నాయి అనే విషయంలో గణాంకాలు సేకరించి మనం సమాజం ముందు పెడితే మన వాదనలో బలముంటుంది అని సేకరించమని చెప్పటం జరిగింది. అయితే సమగ్రంగా విషయ సేకరణ జరగలేదు. కొంతవరకే జరిగింది. అయినా స్పష్టంగానే, మామూలుగా మనం ఊహించే విషయమే గణాంకాలలో చూడగలిగాం. గణాంకాలలో చూడగలిగినప్పుడే బలం ఎక్కువౌస్తుంది. నువ్వు ఊహిస్తున్నావు అనేటట్టు ఉండదు అప్పుడు. దాన్ని కరపత్రంగా వేసి సెమినార్ పెట్టడం జరిగింది. అయితే ఈ గణాంకాలు సేకరించండి, ప్రైవేటు రంగంలో కూడా రిజర్వేషన్లు డిమాండ్ చేద్దాము అని అన్నప్పుడు మా సభ్యులలోనే కొంతమందికి పైకి చెప్పటానికి మొహమాటపడినా కొన్ని అనుమానాలు, సందేహాలు వచ్చాయి. గవర్నమెంటును అంటే అడుగుతాం, గవర్నమెంటును ఏదైనా అడగొచ్చు కాబట్టి. వాడెవడో సొంత పెట్టుబడితో కంపెనీ పెట్టుకొంటే దాంట్లో కూడా ఉద్యోగాలు వీళ్ళకి, వాళ్ళకి ఇవ్వు అని మనమెట్లాగ అడుగుతాము అని పైకి చెప్పడానికి సిగ్గుపడే సందేహం ఒకటి వాళ్లని పీడించింది, ఏదో సొంత పెళ్ళాన్ని కొడితే మనమెట్లాగ అడుగుతామని అన్నట్టు. ఎప్పుడూ సొంత పెట్టుబడి అనేది మనల్ని గందరగోళంలో పడేసే అవకాశముంది. రేపు వాడు అదే వాదన పెడతాడు. ప్రైవేటు రంగంలో రిజర్వేషన్ల కోసం ఆందోళన చేసినా, అందుకు డిమాండ్ పెట్టినా, పార్లమెంటులో బిల్లు పెట్టినా వాడు ఫస్ట్ ఏమంటాడు అంటే అది నా సొంత పెట్టుబడి అంటాడు. నా సొంత పెట్టుబడి నేను పెట్టుకున్నాను, మీరెట్లా అడుగుతారు నన్ను? గవర్నమెంటు అంటే అది అందరికీ చెందింది కాబట్టి అడగొచ్చు అనే వాదన ముందుకొస్తుంది.

కాబట్టి మొట్టమొదట మనం స్పష్టం చేసుకోవాల్సింది సొంత పెట్టుబడి అనేది ఏమీ లేదు అని. సంపద సామాజికం. ఎంతో మంది ఎన్నో రకాలుగా శ్రమ చేస్తేనే సంపద సృష్టించబడుతుంది. సొంత ఆస్తి వ్యవస్థ ఉండటం వలన మాత్రమే అది కొంతమంది సొంత పెట్టుబడి అయింది. ఇదో పెద్ద సామాజిక క్రమం, చారిత్రక క్రమం. ఆ క్రమం మొత్తంగా ఎప్పుడు పోతుందో అది వేరే సంగతి. కాని, సూత్రప్రాయంగా, తాత్వికంగా చెప్పాలంటే పెట్టుబడి ఎవరి సొంతం కాదు, అది సామాజిక సంపద. ఇవ్వాళ అది నీ సొంతంగా ఉంది, అంతే. దీనిని గుర్తించి అడగడానికి, డిమాండ్ చెయ్యడానికి మొహమాటపడవలసిన అవసరం లేదు. ఒక భావనగా ముందు మనం దాన్ని స్పష్టం చేసుకోవాలి. ఇవ్వాళ ఎవరికో ఒకరికి యాభై కోట్ల ఆస్తి ఉందన్నా, వెయ్యి కోట్ల ఆస్తి ఉందన్నా, బిర్లాలకు, టాటాలకు అంతకంటే ఎక్కువ ఆస్తి ఉందన్నా ఎంత కష్టపడినా ఎవ్వరం సంపాదించగలిగిన ఆస్తి కాదు అది. అన్ని కోట్ల రూపాయలు కొంతమంది చేతిలో పోగుపడటం వెనకాల ఒక పెద్ద చరిత్ర ఉంది.

ఆ చరిత్ర అంతా కూడా సంపదను సృష్టించడం, సృష్టించిన సంపద విభజనకు గురికావడం, పంపిణీ కావడం, ఆ పంపిణీలో అది కొంతమంది చేతులలోకి పోవటం అనే క్రమంలో జరిగింది. సంపద సృష్టి సామాజికం అనేది మనం విశ్వసిస్తే ఆ సంపద నుంచి పుట్టినటువంటి ఈ పెట్టుబడి ఎవరికి ఉపయోగపడాలి? అందరికీ సమానంగా ఉపయోగపడాలి అని డిమాండ్ చెయ్యటంలో అప్పుడు తాత్వికంగా ఇబ్బంది ఏమీ ఉండాల్సిన అవసరం లేదు. ఆచరణలో, రాజకీయాలలో దానిని ఎట్లా సాధించుకోవాలి అనేది వేరే సంగతి.

ప్రైవేట్ కంపెనీల వాళ్ళేమంటారో అనేదాని కంటే కూడా ఈ రిజర్వేషన్లను ప్రతిఘటించదల్చుకున్న టువంటి ప్రైవేటు వ్యాపారస్తులకు, పెట్టుబడిదారులకు మద్దతు ఎక్కడినుంచి వస్తుందో మనం గమనించాలి. ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థలు, ప్రపంచ బ్యాంకు, ఐఎంఎఫ్, డబ్ల్యుటివోల నుంచి ఈ రిజర్వేషన్లకు చాలా గట్టిగా వ్యతిరేకత వస్తుంది. వాళ్ళ ప్రాపంచిక దృక్పథంలో సంక్షేమం అని పిలవబడే చర్యలన్నీ - అంటే సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ సమానత్వం వైపు తీసుకొనే చర్యలన్నీ - కూడా తప్పు, అవి కూడనివి. మార్కెట్ స్వేచ్ఛను, వాణిజ్య స్వేచ్ఛను ఆటంకపరచేవి. వాటిని వ్యతిరేకించాలి అనేది వాళ్ల బలమైనటువంటి ఫిలాసఫీ. వాళ్ళ ఫిలాసఫీ వాళ్ళకు ఉంటే ఉండొచ్చును కానీ, అది మనకు విధానం (పాలసీ) అయిపోతుంది. వాళ్ళ ఫిలాసఫీ మనకు ఆర్థిక, రాజకీయ, సాంఘిక విధానాలుగా మారుతున్నాయి.

ఉదాహరణకు చాలాకాలం పాటు మన దేశంలో బట్టల ఉత్పత్తిలో చేనేత రంగానికి కేటాయింపు ఉండింది. కొన్ని రకాల వస్త్రాలు చేనేత రంగంలో మాత్రమే ఉత్పత్తి కావాలి అని నియమం ఉండేది. కాని ఆచరణలో అదేమీ అమలు కాలేదు.

ఆచరణలో మిల్లులే వాటిని ఉత్పత్తి చేస్తూ పవర్‌లూమ్‌లలో జరిగినట్టుగా చూపిస్తూ ఉన్నాయి. అది వేరే సంగతి. ఇప్పుడు సూత్రబద్ధంగా కూడా ఆ రకమైన కేటాయింపు, వర్గీకరణ ఉండటానికి వీలు లేని పరిస్థితి తీసుకొచ్చారు. ఏ పెట్టుబడి ద్వారైనా, ఏ రకమైన బట్టలు ఉత్పత్తి చేయదల్చుకున్నా వాడికి ఆ స్వేచ్ఛ ఉండాలి. అటువంటి స్వేచ్ఛా వాణిజ్యం ఉన్నప్పుడే అభివృద్ధి వస్తుంది అనే ఫిలాసఫీతో ఆ చిన్న వర్గీకరణను కూడా ప్రపంచ వాణిజ్యసంస్థలు వ్యతిరేకించటం జరుగుతోంది.

అట్లాగే ఉద్యోగాలలో రిజర్వేషన్లు అనేవి ప్రైవేటు రంగంలో కూడా ఇవ్వాలి అని అంటే, ఇన్నాళ్ళు మన సమాజంలో అగ్రకులాలవాళ్ళు పెట్టిన ఆర్గ్యుమెంట్లు ఏవైతే ఉన్నాయో అవే వాదనలు - సామర్థ్యం పేరుతో, ప్రతిభ పేరుతో - ఇవ్వాళ ప్రపంచంలో ఆధిపత్యంలో ఉన్న పెట్టుబడిదారీ ఫిలాసఫీలో భాగంగా వస్తున్నాయి. ప్రతిభకు, సామర్థ్యానికి భంగకరమైన రిజర్వేషన్లు వాణిజ్య స్వేచ్ఛకు, అభివృద్ధికి, పెట్టుబడికి నష్టకరం అనే వాదనతో వాళ్లు దానిని వ్యతిరేకించబోతారు. అంటే ఈ రోజు కుల వ్యతిరేక పోరాటం కూడా ఈ పెట్టుబడిదారీ సామ్రాజ్యవాదాన్ని ప్రత్యక్షంగా పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా సాగటానికి వీల్లేదనటానికి ఇదొక ఉదాహరణ. ఇట్లా అనేక ఉదాహరణలు, లింకులు మనకు కనిపిస్తాయి. అవన్నీ అట్లా ఉంచి, వాస్తవానికి ప్రైవేట్ రంగంలో ఈ రోజు ఏం జరుగుతూ ఉందనేది - మేము సేకరించిన గణాంకాల ద్వారా అయినా, మీకందరికీ అనుభవంలో తెలిసిన విషయాలైనా - రెండు రకాలుగా చెప్పుకోవచ్చు. ఒకటి ఏంటంటే ప్రతిభ అని, సామర్థ్యం అని ఏదైతే పిలవబడుతుందో దాన్ని ప్రాతిపదికగా పెట్టుకొని వాళ్లు ఇచ్చే ఉద్యోగాలకు అవసరమైన విద్యను పొందే అవకాశం, దానికి కావాల్సినటువంటి కుటుంబ సంస్కృతీ అవన్నీ ఎవరికైతే అందుబాటులో ఉంటాయో, వాళ్ళకే ఉద్యోగాలు వస్తాయి తప్ప, వేరే వాళ్ళకు రావు. ఇది కొత్తగా చెప్పనవసరం లేదు. రిజర్వేషన్ల సందర్భంలో చేసిన వాదనే ఇది. ఇది ఒక పక్క జరుగుతూనే ఉంటుంది. అయినా మేము మెరిట్ ప్రకారమే తీసుకున్నాం అని వాడు అనగలుగుతాడు. నా కులంలో వాళ్ళను తీసుకోవాలని నేనేమీ అనుకోలేదు, అగ్రకులాలనే తీసుకోవాలని నేనేమీ అనుకోలేదు, ప్రతిభ ప్రకారం, సామర్థ్యం ప్రకారమే పోయాను. నా కంపెనీ బాగుండాలని, నా కంపెనీకి లాభాలు బాగా రావాలని వాళ్ళకి ఉద్యోగాలిచ్చాను అని వాడు అనగలడు. ప్రతిభ, దాని సామాజిక మూలం, ప్రతిభకు కావాల్సిన విద్య ఏ రకమైన విద్య, ఆ రకమైన విద్య పొందటానికి అవకాశాలు ఏ రకమైన అవకాశాలు, అవి ఎవరికి అందుబాటులో ఉన్నాయి అనే చర్చ నాకు అనవసరం; నాకు కావాల్సింది నా ఎకౌంట్లు, పెట్టుబడి పెరగడం, లాభాలు రావడం అని వాడు అనగలడు.

ఇది పైకి పెట్టే వాదన. దీంట్లో కొంత వాస్తవం కూడా ఉంటుంది. పైకి పెట్టని వాదన ఏమిటీ అంటే తన కంపెనీలో పెట్టుబడి ఎవరు పెడుతున్నారో వాళ్ళంతా తమ బంధువులు, తమ మిత్రులు, తమ కులానికి చెందిన వాళ్ళకు, తమ ఆశ్రితులకు ఉద్యోగాలు ఇవ్వటం జరుగుతుంది. ఇది రెండు రకాలుగా కూడా జరుగుతుంది. మామూలు క్రమంలోనే సామర్థ్యం అనే పేరు మీద జరిగే ఎంపిక - ఆ సామర్థ్యం యొక్క నిర్వచనమే సామాజికం కావడం వల్ల, సామాజిక వ్యవస్థ నుంచి వచ్చిన వక్రీకరణలు దానిలో ఉండటం వల్ల - దళితులకు, వెనుకబడిన కులాలకు, స్త్రీలకు అన్యాయం చేస్తుంది ఒక పక్క. రెండో పక్క ఎంపికలోనే తమ వాళ్లకు ఇవ్వటం కూడా జరుగుతూ ఉంటుంది.

చాతుర్వర్ణం రీప్రొడ్యూసవుతోంది

ఈ రకంగా ఎవరు ఉద్యోగాలు చేస్తున్నారు అని గాని మనం చూస్తే - హైదరాబాద్‌లో మేము ఒక కాలేజీ తీసుకుంటే, 25 మంది లెక్చరర్లు ఉంటే 23 మంది బ్రాహ్మణులు ఉన్నారు. మళ్ళీ కాలేజీ రెడ్లది. ఆయన అనగలడు నేను రెడ్లకు ఇవ్వలేదు కదా అని. నేను సామర్థ్యం ప్రకారమే ఇచ్చాను, నేను ప్రతిభ ఉన్న వాళ్ళకే ఇచ్చాను, డిస్టింక్షన్ వచ్చిన వాళ్ళకే ఇచ్చాను అని అనగలడు. ఆ డిస్టింక్షన్‌కు, ఆ ప్రతిభకు, ఆ సామర్థ్యానికి, ఆ డిగ్రీలకు, ఆ డిగ్రీల వెనకున్నటువంటి విద్య, దానికి కావలసినటువంటి అవకాశాలు, ఇవన్నీ కూడా ఎవరికి అందుబాటులోకి వస్తున్నాయంటే ప్రధానంగా బ్రాహ్మణులకు, తరువాత మిగిలిన అగ్రకులాలకు. అందువల్ల ఆటోమాటిక్‌గా సెలక్షన్ వచ్చేస్తుంది. ఒకప్పుడు మన కాలేజీలలో, యూనివర్సిటీలలో అంతా బ్రాహ్మణులే ఉండేవాళ్ళు. కాలక్రమంలో ఇతర కులాల వాళ్ళు రావటం అనేది ప్రారంభం అయ్యింది.

ఇంకొక కంపెనీ తీసుకోండి. కృష్ణా జిల్లా కమ్మ వాళ్ళు హైదరాబాదులో పెట్టిన కంపెనీ అది. 105 మంది ఉద్యోగులలో 101 మంది కమ్మవాళ్ళు. నేను కంపెనీ పేర్లు కూడా చెప్పగలను. ఇప్పుడు నా దగ్గర లేదు కాని, కాగితం చూసి చెప్పగలను. కొంత సామర్థ్యం కావచ్చు. కొంత చదువుకున్నారు, బిటెక్ చేశారు, ఎంటెక్ చేశారు, ఇన్‌స్ట్రుమెంటేషన్ ఇంజనీరింగ్ చేశారు - అట్లాగూడ కావచ్చు. కొంత మా వాళ్ళు, మా వాళ్ల బంధువులని ఇచ్చింది కూడా కావచ్చు. రకరకాలుగా కావచ్చు. పెట్టినవాడిది ఆ కులమే, అక్కడ డామినేషన్ కూడా ఆ కులమే కాబట్టి. మరో ఉదాహరణ వరంగల్‌లో కాకతీయ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ అండ్ సైన్స్ అని ప్రైవేటు ఇంజనీరింగ్ కాలేజీ ఉంది. పి.వి.నరసింహారావుగారి సొంత బంధువు దాన్ని నడుపుతాడు. అతని పేరు లక్ష్మీకాంత రావు. దాంట్లో మొత్తం డేటా సేకరించాం. మాకు పరిచయస్తులు లెక్చరర్స్‌గా పని చేస్తున్నారు కాబట్టి అది సాధ్యమైంది. మొత్తం డేటా సేకరిస్తే చాతుర్వర్ణం కరెక్ట్‌గా

రీప్రొడ్యూస్ అయ్యింది ఆ కాలేజీలో అనేది అర్థమైంది. చాతుర్వర్ణం ప్రకారం, మనుధర్మం ప్రకారం ఆ కాలేజీలో ఎంపిక చెయ్యాలి అని ఎవరూ అనుకోలేదు. వాళ్ళేదో ఆటో మెటిక్‌గా చేస్తున్నాం అనుకున్నారు. మేం పెట్టుకున్నటువంటి రూల్స్ ప్రకారమే సామర్థ్యం, ప్రతిభ, మార్కులు, ఇంటర్వ్యూ బాగా చెయ్యడం - వాటి ప్రకారమే చేస్తున్నామని వాళ్లు అనుకుంటున్నారు. అయినా ఆటోమాటిక్‌గా చాతుర్వర్ణం రీప్రొడ్యూస్ అయింది. ప్రొఫెసర్స్‌లో ఎక్కువమంది బ్రాహ్మణులు ఉన్నారు. రీడర్‌లు, లెక్చరర్‌లు దగ్గరికి వచ్చేటప్పటికి కమ్మ, రెడ్డి కులాలు కొంచెం పెరిగినాయి. గుమాస్తాలుగా బిసిలు ఉన్నారు. అటెండరులు, స్వీపర్లు అంతా ఎస్‌సిలు. అంటే మనకి సహజ క్రమంగా కనిపించేది ఎంత ఆటోమాటిక్‌గా సామాజిక క్రమంగా ఉంటుందనేదానికి బ్రహ్మాండమైన ఉదాహరణ ఇది. అది చిన్న కాలేజీ కాదు. పెద్ద కాలేజీ కాబట్టి మంచి శాంపుల్ కూడా.

మనం జోక్యం చేసుకోకపోతే, అడ్డుపడకపోతే సామాజిక వ్యవస్థలోని అన్ని అసమానతలూ సహజ క్రమంలో రీప్రొడ్యూస్ అవుతాయి. ఇది ఎప్పుడైనా జరుగుతూ ఉంటుందిగానీ పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థకు, పెట్టుబడిదారీ లాజిక్‌కు ఈ లక్షణం ప్రత్యేకంగా ఉంటుంది. పెట్టుబడిదారీ లాజిక్ ఏం చెబుతుందంటే వీలైనంత ఎక్కువగా పెట్టుబడి పోగవ్వాలని. వీలైనంత ఎక్కువగా పెట్టుబడి పోగవ్వాలంటే అప్పటికే ఆ సమాజంలో అగ్రభాగాన ఎవరు ఉంటారో వాళ్లనే ఎక్కువగా అది తన అవసరాలకు తీసుకోవాల్సి ఉంటుంది. ఉద్యోగులుగా అయినా సరే, పెట్టుబడిదారులుగా అయినా సరే, మేనేజర్‌లుగా అయినా సరే, ఇంకే రకంగా అయినా సరే. అప్పటికి ఆ సమాజంలో ఏ నైపుణ్యాలు అయితే ప్రతిభావంతమైనవిగా భావించబడుతూ ఉంటాయో, ఆ స్కిల్స్‌కి అది పెద్ద పీట వేస్తుంది. లేదా తాను ఏ కొత్త స్కిల్స్‌నైతే పెంచాలని అనుకుంటుందో వాటిని అప్పటికే ఆ సమాజంలో చదువులో, విద్యారంగంలో, టెక్నాలజీలో ఎవరైతే నిపుణులుగా ఉంటారో వాళ్ళకే అది నేర్పిస్తుంది. కాపిటల్ అనేది ఆటోమాటిక్‌గా సామాజిక అసమానతల్ని రీప్రొడ్యూస్ చేస్తుంది. ఉదాహరణకు ఆధునీకరణ పేరు మీద కొత్త కొత్త యంత్రాలు, కొత్త కొత్త సాంకేతిక పరిజ్ఞానం వచ్చినపుడు ఏం జరుగుతుందో చాలా స్టడీస్ ఉన్నాయి.

ఒక ఫ్యాక్టరీలో మొదటి తరంలో ఎవరు ఉన్నా కాలక్రమంలో కింది కులాల వాళ్ళు, అణగారిన సామాజిక వర్గాలకు చెందినటువంటి వాళ్ళు ఉద్యోగాలలోకి రావటం ప్రారంభం అవుతుంది. నేర్చుకుంటూ వస్తారు మెల్లగా. ఐటిఐ చదివో, నేరుగా యంత్రాల మీద పని నేర్చుకుంటూనో ఉద్యోగాలలోకి ప్రవేశిస్తారు. అలాగే స్త్రీలు కొంతమంది ఉద్యోగాలలోకి వస్తారు కాలక్రమంలో. అకస్మాత్తుగా ఒకరోజు దాని యజమాని ఏం చేస్తాడు అంటే కంపెనీ సిక్ అయిందని బిఐఎఫ్ఆర్‌కు అప్లికేషను పెట్టుకుంటాడు. ఫ్యాక్టరీని మళ్లా నడపాలంటే ఆధునీకరించాలంటాడు. కొత్త మెషినరీ తెచ్చుకోవాలి

అంటాడు. ఆ మెషిన్ అమెరికాలో మాత్రమే ఉంది అంటాడు. అప్పు మంజూరు చేయించుకుంటాడు. ఆ తర్వాత మెషినరీ తెచ్చుకుంటాడు. తర్వాత రెండేళ్ళకు చూడండి మీరు, దాని ఉద్యోగపటం (job profile) మొత్తం తలక్రిందులు అయిపోతుంది. మెల్లగా అయినా 30, 40 ఏళ్ళ కాలక్రమంలో ఉద్యోగాలలోకి ప్రవేశించగలిగిన అణగారిన సెక్షన్స్‌కు చెందినవారు, స్త్రీలూ అక్కడ్నించి తప్పుకోవాల్సి వస్తుంది. కొత్త టెక్నాలజీ వచ్చిన తర్వాత మొత్తం తలక్రిందులు అయిపోతుంది. మరి ఆ టెక్నాలజీ మీద కులం రాసి ఉందా? అది అమెరికాలో తయారయిన టెక్నాలజీ. మనువు తయారుచేయలేదు. కాని ఆ టెక్నాలజీ స్వభావమేమిటంటే మెరిట్, స్కిల్స్, అత్యాధునిక పరిజ్ఞానం ఎవరికి అందుబాటులో ఉంటాయో, వారే ఉద్యోగాలు పొందగలుగుతారు. చాలా స్టడీస్ చెప్పేది ఏంటంటే మొట్ట మొదట స్త్రీల మీద దెబ్బ పడుతుంది. కొత్త సాంకేతిక పరిజ్ఞానం ఎక్కడ వచ్చినా ముందుగా ఆడవాళ్ళకు ఉద్యోగాలు పోతాయి. తర్వాత ఏం జరుగుతుంది అంటే అంతంత మాత్రం స్కిల్స్, అంతంత మాత్రం చదువు ఉన్నటువంటి వర్గాలు, సాంఘికంగా కింది కులాలకు చెందినటువంటి వాళ్ళు క్రమంగా బయటకు పోతారు. అసలే ప్రైవేటు రంగంలో రిజర్వేషన్‌లు లేవు, సామాజిక వ్యవస్థను అది రీప్రొడ్యూస్ చేస్తుంది అని బాధ పడుతుంటే ఈ ఆధునీకరణ అనేది అదనంగా వచ్చి కూర్చుంది. ఇవాళ ఆధునీకరణ పేరిట అత్యాధునికమైన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని విదేశాల నుండి దిగుమతి చేసుకోవటం జరుగుతున్నది. అది అదనంగా ఏం చేస్తుంది అంటే సామాజికంగా ఇప్పటికే బలంగా ఉన్న వాళ్ళకి మరింతగా పెద్దపీట వేస్తుంది. ఇవాళ దీనికి కావలసినన్ని ఉదాహరణలు, స్టడీస్ కూడా ఉన్నాయి.

ప్రభుత్వంలో ఉద్యోగాలేవీ?

అయితే దురదృష్టం ఏమిటంటే ఒక ప్రక్క రిజర్వేషన్‌లకు సంబంధించిన ఆలోచన, ఒక ఆలోచనగా పుట్టి, రిజర్వేషన్‌లు అవసరమైనటువంటి దళిత, వెనుకబడిన కులాలు గాని, స్త్రీలు గాని కొంతవరకు దాన్ని ఒక హక్కుగా అర్థం చేసుకొని ఉద్యమాలు చేస్తున్న తరుణంలో, వాళ్ళలో చదువుకున్న వాళ్ళు, రాజకీయంగా చైతన్యవంతమైన వాళ్ళు ముందుకు వచ్చి మరింత పెద్ద ఉద్యమంగా దాన్ని ముందుకు తీసుకుపోతున్న తరుణంలో ప్రభుత్వ రంగంలో ఉద్యోగాలు లేకుండా పోయాయి. 1953లో ఒక రకమైన తీర్పు ఇచ్చిన సుప్రీంకోర్టు, 1990 నాటికి మండల్ కమిషన్ కేసులో పూర్తిగా భిన్నమైన తీర్పు ఈయక తప్పని పరిస్థితి కల్పించేంతగా వారి వైఖరిలో మార్పు తీసుకుని వచ్చేటప్పటికీ ప్రభుత్వ రంగంలో ఉద్యోగాలు లేకుండా పోయాయి. ప్రభుత్వ రంగంలోని రిజర్వేషన్లను అమలు చేయించుకోవటం కోసం కొత్త కొత్త సెక్షన్స్ ముందుకు వచ్చి ఉద్యమాలు, పోరాటాలు చేసి సామాజిక ఆమోదం పొందాయి. సమాజంలో మొదట ఇష్టపడని వాళ్లచేత కూడా ఒప్పుకుంటాములే అని అనిపించేసరికి, ఇదంతా సాధించు

కునేసరికి రిజర్వేషన్‌లు ఇచ్చే పబ్లిక్ సెక్టారే లేకుండా పోయింది. మొత్తం ప్రైవేటు సెక్టార్ ఆక్రమించుకుంటూ వచ్చింది - ఆర్థిక రంగాన్ని గాని, ఇతర సేవా రంగాలను గాని. తిరిగి మన సాంఘిక జీవితం మళ్ళీ చాతుర్వర్ణం నమూనాలోకి వెళ్లకూడదు అంటే - నూటికి నూరుశాతం అలా అవుతుందని నేను కూడా అనడం లేదు గాని, ఆ విధంగా తిరోగమనం చెందకుండా ఉండాలంటే - ఇప్పటివరకు సాధించుకున్న వాటిని, సమాన అవకాశాలను ఏ మేరకు ముందుకు తీసుకువెళ్లటం జరిగిందో వాటిని ఆ మాత్రమైనా కాపాడుకోవాలి. అందుకోసం ప్రైవేటు రంగంలో కూడా ఇవ్వాళ పబ్లిక్ సెక్టార్‌లో ఇస్తున్న మోతాదులో రిజర్వేషన్‌ల కోసం మొదట డిమాండ్ చెయ్యాలి. పెంచుకోవటం కాని, ఇతర మార్పులు కాని అది తదుపరి చర్యగా ఉంటుంది. ఇవాళ ఇది చాలా పెద్ద అవసరం.

దీనికి చాలా సమస్యలు ఉన్నాయి. మొదట చట్టపరంగా, రాజ్యాంగపరంగా ఏమైనా సమస్యలు ఉన్నాయేమో చూద్దాం. నిజానికి తక్కువ సమస్యలు ఉండేది అక్కడే. ఎక్కువ సమస్యలు సాంఘికంగా ఉన్నాయి. ఉద్యమ అవకాశాల్లో ఉన్నాయి. అన్నింటినీ మించి నూతన అంతర్జాతీయ ఆర్థిక వ్యవస్థ పేరు మీద ఇవాళ ప్రపంచ పెట్టుబడిదారీ ప్రాపంచిక దృక్పథం దేన్నయితే ప్రమోట్ చేస్తోందో దాంట్లో ఇంకా చాలా పెద్ద సమస్యలు ఉన్నాయి. రాజ్యాంగానికి వచ్చేటప్పటికి మీలో చాలామందికి తెలుసు భారత రాజ్యాంగంలో రిజర్వేషన్‌లకు అవకాశాలు ప్రాథమిక హక్కుల జాబితాలోకీ ఆర్టికల్ 15, 16 ద్వారా వచ్చాయి. 16లో మొదట్లోనే పెట్టారు. ఏమని అంటే any backward class of citizens - ఇక్కడ backward class అంటే ఇవ్వాళ మన అర్థంలో backward caste అనుకోనక్కర్లేదు. రాజ్యాంగం రాసినప్పుడు వెనుకబడి ఉన్నవాళ్ళు. అది ఎస్‌సిలు కావొచ్చు, ఎస్‌టిలు కావొచ్చు, స్త్రీలు కావొచ్చు, ఎవరైనా కావొచ్చు -, any backward class of citizens which is not sufficiently represented in public employment అన్నారు. పబ్లిక్ ఎంప్లాయ్‌మెంట్ అంటే ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలే. ఆర్టికల్ 16లో ప్రత్యక్షంగా ప్రభుత్వ ఉద్యోగాల గురించే ప్రస్తావించటం జరిగింది. ప్రైవేట్ రంగంలో రిజర్వేషన్లు పొందాలంటే ఆర్టికల్ 16 క్లాజు 4లో మార్పు చేయాలి. అక్కడ మార్పు రావాలంటే రాజ్యాంగ సవరణ అవసరం. ఆర్టికల్ 15లో అది లేదు. ఆ విషయం తర్వాత చెప్తాను. కులం రీత్యాగాని, ఇతరత్రా గాని వెనకబడి, ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో తగిన ప్రాతినిధ్యం లేని వాళ్ళందరికీ రిజర్వేషన్ సౌకర్యం ఇవ్వాలనేది ఆర్టికల్ 16 క్లాజ్ 4 సారాంశం. మామూలు అర్థంలో చెప్పాలంటే జనాభాలో వాళ్లు ఎంత మంది ఉన్నారో అంతమందికి అక్కడ ఉద్యోగాలు లేవు కనుక ఇవ్వాలని. చాలా సింపుల్ క్రైటీరియా. ఆ దామాషాలో లేనటువంటి వాళ్ళకు ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో రిజర్వేషన్లు కల్పించవచ్చు

అనేది ఆర్టికల్ 16 క్లాజ్ 4లో రాజ్యాంగం రాసినప్పుడే ఉంది. ఐతే అది ప్రభుత్వరంగ ఉద్యోగాలకు మాత్రమే పరిమితం అయ్యింది.

ఆర్టికల్ 15 ఇంకొంచెం జనరల్ ఆర్టికల్. ఆర్టికల్ 15 క్లాజ్ 1 ఏమంటుందంటే కేవలం ప్రభుత్వమే కాదు ఎవ్వరూ కూడా సమాజంలోని ఏ విషయంలో కూడా జాతి, లింగం, కులం, ప్రాంతం, పుట్టిన స్థలం - ఈ ప్రాతిపదిక మీద వివక్ష పాటించటానికి వీల్లేదు అని. అటువంటి వివక్షను సమాజం పాటిస్తుంటే ఏం చెయ్యాలో అందులో ఏమీ చెప్పలేదు గాని క్లాజ్ 3లో ఏం చెప్పారంటే స్త్రీలకు, పిల్లలకు ప్రత్యేకమైన సదుపాయాలు ఏవైనా కల్పించవచ్చు అని మాత్రం చెప్పారు. కులం ప్రస్తావన తీసుకురాలేదు రాజ్యాంగంలో. అయినా మద్రాస్ ప్రభుత్వం కులం ప్రాతిపదికగా రిజర్వేషన్ కల్పించింది. అదెలాగంటే మద్రాస్‌లో ముందు నుంచి కూడా పెరియార్ ప్రభావంతో బ్రాహ్మణీయ ఆధిపత్యానికి, కులవ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా ఆలోచనలు, ఉద్యమాలు బలంగా ఉన్నాయి. అక్కడ రిజర్వేషన్‌లు ఎప్పటినుంచో వస్తూ ఉన్నాయి. రాజ్యాంగం రాకముందు నుంచి కూడా. అక్కడ ఏం చేసారు అంటే - ఆర్టికల్ 15 క్లాజ్ 1 లో కులం, ప్రాంతం, లింగం ప్రాతిపదిక మీద వివక్ష పాటించటానికి వీల్లేదు అని ఉంది గాని మన సామాజిక వ్యవస్థలో ఆ వివక్ష చాలా ఉంది కాబట్టి దాన్ని సరిదిద్దడానికి రిజర్వేషన్ కల్పిస్తాం అని చెప్పి మెడికల్ కాలేజీ సీట్స్‌లో అనుకుంటా మొదట ఆ పని చేశారు. దాన్ని సవాల్ చేస్తూ కోర్టుకి ఎవరు పోయారు అంటే ఒక బ్రాహ్మణ స్త్రీ పోయింది. చంపకం దొరైరాజన్ అని చెప్పి ఆమె కోర్టుకి పోయింది. ఆమె దేన్ని వాడుకుంది అంటే ఆర్టికల్ 15 క్లాజ్ 1నే వాడుకుంది. 'కులం, ప్రాంతం, లింగం ప్రాతిపదిక మీద వివక్ష పాటించడానికి వీల్లేదు అని చెప్పినప్పుడు బ్రాహ్మణులకు ఇవ్వకుండా వేరే వాళ్ళకు రిజర్వేషన్ ఇస్తే ఎట్లా? అది అన్యాయం కాదా, రాజ్యాంగ విరుద్ధం కాదా' అని ఆమె కోర్టుకు పోయింది.

మన రాజ్యాంగంలో ఉన్న అన్ని ప్రాథమిక హక్కులూ అణచివేయబడ్డ వర్గాలకు ఉద్దేశించినవైతే వాటిని మొట్టమొదట వాడుకుంది ఆధిపత్య వర్గాలే. ఆ తర్వాతే నేర్చుకున్నారు అణచివేతకు గురైన వర్గాలు తాము కూడా వాడుకోవచ్చు వాటిని అని, అది కూడా లేట్‌గా. చట్టం అందర్నీ సమానంగా కాపాడాలి అంటే దాన్ని ఫస్ట్ భూస్వాములే వాడుకున్నారు. మా జాగిర్ అంతా తీసుకుంటే ఎట్లా అన్నారు వాళ్ళు. అలాగే జాగిర్దారీ రద్దు రాజ్యాంగ విరుద్ధం అన్నారు వాళ్ళు. అలాగే కుల వివక్ష పాటించటానికి వీల్లేదు అంటే మరి మాకు రిజర్వేషన్‌లు ఇయ్యకుండా వాళ్ళకు మాత్రమే ఇస్తే ఎట్లా అని బ్రాహ్మణులు కోర్టుకు పోయారు. చంపకం దొరైరాజన్ కేసులో కోర్టు కూడా కరెక్టే కదా, రిజర్వేషన్‌లు రాజ్యాంగానికి విరుద్ధం అని కొట్టేసింది. అప్పుడు మొట్టమొదటి

రాజ్యాంగ సవరణగా ఆర్టికల్ 15కు క్లాజ్ 4 చేర్చి సామాజికంగా, విద్యాపరంగా వెనుకబడి ఉన్నటువంటి - క్లాసెస్ అనే మాట వాడారు - వర్గాలకు ప్రత్యేక సదుపాయాలు ఏవైనా కల్పిస్తే, అవి రిజర్వేషన్‌లు కావచ్చు, స్కాలర్‌షిప్‌లు కావచ్చు, ఫ్రీగా పుస్తకాల సరఫరా కావచ్చు, ఏదైనా కావచ్చు - కేవలం రిజర్వేషన్లు మాత్రమే అనుకోవాల్సిన అవసరం లేదు, ఏ రూపంలో అయినా ప్రత్యేక సదుపాయాలు కల్పిస్తే అది రాజ్యాంగానికి విరుద్ధం కాదు. అంటే మొదట చెప్పిన వివక్షకు అది విరుద్ధం కాదు అని స్పష్టంగా పేర్కొన్నారు. దీని మీద తరవాత చాలా కేసులు నడిచాయి.

ముఖ్యమైన మూడు అంశాలు

ఇవ్వాళ మనకు ముఖ్యమైనటువంటి మూడు అంశాలు ఏమిటి అంటే మొదటిది - రిజర్వేషన్‌లు ఇవ్వటానికి కులాన్ని ప్రాతిపదికగా వాడవచ్చునా? అంటే సామాజికంగా, విద్యాపరంగా ఒక కులం వెనుకబడి ఉందా లేదా అని చూడవచ్చునా? ఈ చర్చ కోర్టులలో పదే పదే వచ్చింది. రెండవది - ఇవాళ మన వర్గీకరణకు కూడా అవసరమైనటువంటి చర్చ ఏమిటంటే ఏదో ఒక కేటగిరిలో వెనుకబడిన వాళ్ళు, మరీ వెనుకబడిన వాళ్ళు అనే ఉప వర్గీకరణ చేయవచ్చునా? మూడవది - మొత్తం రిజర్వేషన్లు ఎంత ఉండవచ్చు, 50 శాతం కంటే ఎక్కువ ఉండవచ్చునా, ఉండకూడదా? మొదటి రాజ్యాంగ సవరణ తరవాత ఈ మూడు చర్చలు సుప్రీంకోర్టులో 1953 నుంచి బాలాజీ కేసు దగ్గరనుంచి వస్తూనే ఉన్నాయి. కులాన్ని ప్రాతిపదికగా చేసుకొని వెనుకబాటు తనాన్ని నిర్వచించవచ్చునా అనే మొదటి ప్రశ్నకు బాలాజీ కేసులో సుప్రీంకోర్టు నిర్వచించటానికి వీల్లేదు అని అనింది. తరవాత మార్చుకుంటూ వచ్చారు అవగాహన. మండల్ కమిషన్ కేసులో తుది తీర్పు ఇస్తూ ఒక కులం మొత్తంగా సామాజికంగా, విద్యాపరంగా వెనుకబడి ఉంటే కులాన్ని వాడుకోవటం తప్పేమీ లేదు, అప్పుడు కులం ప్రాతిపదికగా రిజర్వేషన్లు ఇవ్వొచ్చు అని తీర్పు ఇచ్చారు. ఇవాళ అది స్థిరపడ్డ నిర్ణయం(settled fact). దీనికి అనుకూలంగా అనేక కోర్టు తీర్పులు వచ్చి ఉన్నాయి. అన్నిట్లోకి ఉత్తమమైనది మన చిన్నపరెడ్డిగారు ఇచ్చిన తీర్పు.

వసంతకుమార్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ కర్ణాటక కేసును కర్ణాటక గవర్నమెంట్ సుప్రీంకోర్టుకు ఒపీనియన్ కోసం రెఫర్ చేసినపుడు ఆయన తన అభిప్రాయం బాగా రాసారు. భారతదేశంలో సామాజికంగా, విద్యాపరంగా వెనుకబడి ఉండటం అనేదానికి ఎక్కడి నుంచి నువ్వు కొలత మొదలుపెట్టాలి అంటే కులంతోనే మొదలుపెట్టాలి అని చిన్నపరెడ్డి గారు చాలా వివరంగా రాసుకుంటూ వచ్చారు. భారతదేశ చరిత్ర అట్లాంటిది. ఈ చరిత్ర మనుషుల్ని సామాజికంగా, విద్యాపరంగా తక్కువగా చూసింది కులం ప్రకారం గానే. ధర్మశాస్త్రాలు చదివినా, సామాజిక ఆచరణ తెలుసుకున్నా ఎవరైనా ఏ ప్రాతిపదిక

మీద సామాజికంగా, విద్యాపరంగా వెనకబడి ఉన్నారు అంటే ప్రధానంగా కులం ప్రాతిపదిక మీదనే. ఇతర విషయాలు దానికి తరువాత వచ్చి చేరిన విషయాలు. కాబట్టి ఇవాళ సామాజికంగా, విద్యాపరంగా వెనుకబడిన వారిని గుర్తించడానికి మనం అమూర్తం(abstract)గా ఏదో కాన్సెప్ట్ పెట్టుకుంటే ప్రయోజనం లేదు. ఆ విషయాన్ని భారతదేశ చరిత్ర నుంచే మొదలుపెట్టి ఆలోచించాలి. ఈ చరిత్రలో కులమే ప్రధానపాత్ర నిర్వహించింది మనుషులు సాంఘికంగా, విద్యాపరంగా వెనుకబడి ఉండటానికి. అందువల్ల దానినే ప్రాతిపదిక చేసుకోవాలి అని చిన్నపరెడ్డిగారు రాశారు. మేము ఆ తీర్పుని చాలా ఏళ్ల కిందే తెలుగులో అచ్చు వేశాం. బహుశా కాపీలు ఇప్పుడు లేకపోవచ్చు. ఇప్పుడు అది స్థిరపడ్డ నిర్ణయంగా మనం భావించవచ్చు.

రెండవది ఉప వర్గీకరణ చేయవచ్చునా? వెనుకబడిన కులాలు అని రిజర్వేషన్ ఇచ్చినప్పుడు మళ్లీ దాంట్లో ఉప వర్గీకరణ చేయడం కరెక్టా అనేది రెండవ అంశం. ఇది కూడా మొట్టమొదట 1953లో బాలాజీ కేసులో సుప్రీంకోర్టు చేయడానికి వీల్లేదు అని చెప్పింది. తరవాత తరవాత వచ్చినటువంటి కేసుల్లో చెయ్యవచ్చు తప్పేమీలేదు అంది. ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో ఎవరికైతే తగినంతగా ప్రాతినిధ్యం లేదో వాళ్ళకు ఇయ్యాలి అన్న తర్వాత ఆ తగినంత ప్రాతినిధ్యం అన్నదాంట్లో అసలే లేనివాళ్ళు, కొంచెం ఉన్నవాళ్ళు అన్న తేడా ఉన్నప్పుడు వర్గీకరించడం తప్పేమీ లేదు అని కూడా తరువాత కోర్టులు తీర్పు ఇస్తూ వచ్చాయి. మన ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో బి.సిలలో ఎబిసిడి వర్గీకరణ ఉంది. దీనిమీద ఎవరూ కోర్టుకి కూడా పోయినట్లు లేరు. ఆ వర్గీకరణను అందరూ ఆమోదించారు కూడా. అది ఇతర రాష్ట్రాలలో మాత్రం కోర్టుకు వెళ్లింది. ఆ సందర్భంగానే సుప్రీంకోర్టు పై తీర్పు ఇచ్చింది. కొందరు అందుకోలేకపోతున్నారు, కొందరు అందుకోగలుగుతున్నారు అనుకున్నప్పుడు, వెనకబడిన, మరింత వెనకబడిన అని విభజించవచ్చని సుప్రీంకోర్టు స్పష్టంగా తీర్పు ఇచ్చింది. ఇవాళ అదీ ఒక సెటిల్డ్ ఫాక్టే.

మూడవది ఇప్పటికీ నా దృష్టిలో అహేతుకంగా మిగిలిపోయింది ఏమిటంటే మొత్తం రిజర్వేషన్‌లు ఎంత ఉండవచ్చు అనేది. మొదట్నించి 50 శాతం మించటానికి వీల్లేదు మొత్తం రిజర్వేషన్‌లు అని సుప్రీంకోర్టు ఏ రాజ్యాంగపరమైనటువంటి ఆర్గ్యుమెంట్ లేకుండానే అంటూ వస్తోంది. రెండు కేసులలో, కేరళ నుంచి వచ్చినటు వంటి ఎం.ఎన్.థామస్ కేసులో, కర్ణాటక నుంచి వచ్చిన వసంతకుమార్ కేసులో మాత్రమే జడ్జీలు ఎందుకు 50 శాతం అప్పర్ లిమిట్ ఉండాలి, ఉండవలసిన అవసరం ఏముంది, ఎంత రిజర్వేషన్ అవసరమో అంత రిజర్వేషన్ ఇవ్వొచ్చు అన్నారు. అవసరం ఎంత అనేది సాంఘికంగా, విద్యాపరంగా ఎంతమంది వెనుకబడి ఉన్నారు అనే దానిమీద ఆధారపడి ఉంటుంది తప్ప 50 శాతం అనే లిమిట్ ఎందుకు పెట్టాలి అన్నారు. కాని మండల్ కమిషన్ కేసులో కూడా సుప్రీంకోర్టు - అంటే అది ఫుల్‌బెంచ్, 9 మంది

జడ్జీలు కూర్చునే బెంచ్ - మొత్తం రిజర్వేషన్ 50 శాతానికి మించటానికి వీల్లేదంది. అయితే మీరు పంచాయతీరాజ్ తీసుకుంటే, పంచాయతీరాజ్ చట్టం తరవాత వచ్చినటువంటి ఎన్నికల్లో పెట్టిన రిజర్వేషన్‌లు దాదాపు 70 శాతం ఉంటాయి. ఎస్‌సిలకు, బిసిలకు, ఎస్‌టిలకు, మహిళలకు, ఓపెన్ కోటాలో మళ్లీ మహిళలకు అన్నీ కలిపితే మొత్తం రిజర్వేషన్‌లు 70 శాతం ఉన్నాయి. దానిని ఎవరూ రాజ్యాంగ విరుద్ధం అనలేదు. పంచాయతీ పదవులకు లేని అభ్యంతరం విద్య, ఉద్యోగాల్లో ఎందుకు ఉండాలి? విద్య, ఉద్యోగ రంగాల్లో 50 శాతానికే పరిమితం కావాలి అన్న సుప్రీంకోర్టు తీర్పుకి అర్థమేమీ లేదు అని నేను అనుకుంటున్నాను. అయినా సుప్రీంకోర్టు తీర్పుల్ని పార్లమెంట్‌లో సవరణ తీసుకువచ్చి మార్చవచ్చు. సుప్రీంకోర్టులో కూడా అంతకంటే పెద్ద బెంచ్ దీనిని పునఃపరిశీలన చేయవచ్చు. కాబట్టి మనం ఈ విషయంలో ఒక ఆందోళన, ఉద్యమం చేయటం అనేది చాలా అవసరం.

ఇదట్లా ఉంచి మనం ప్రైవేట్ రంగానికి వస్తే నేను ఆర్టికల్ 15,16 అని చెప్పాను. ఆర్టికల్ 16లో పబ్లిక్ ఎంప్లాయ్‌మెంట్ అనే మాట వాడారు. ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో తగినంత ప్రాతినిధ్యం లేనివాళ్ళకు అనే మాట వాడారు. కాని ఆర్టికల్ 15లో అది లేదు. 15(1)లో వివక్ష పాటించటానికి వీల్లేదు అని అంటే ప్రభుత్వం పాటించ టానికి వీల్లేదు అని మాత్రమే కాదు. ఎవ్వరూ పాటించటానికి వీల్లేదు. ఒక మనిషిగా కులం ప్రాతిపదిక మీద గానీ, పుట్టుక ప్రాతిపదిక మీద గానీ, స్త్రీ పురుషులు అనే ప్రాతిపదిక మీద గానీ, ప్రాంతం ప్రాతిపదిక మీద గానీ, జాతి ప్రాతిపదిక మీద గానీ ఏ రకమైన వివక్షకు నేను గురికాకూడదు. అది నా హక్కు అన్నప్పుడు ఆ వివక్షకు నన్ను ఎవరు గురి చేస్తున్నారనే ప్రశ్న తలెత్తదు. మరి ఆర్టికల్ 15(4)లో ఏం చెప్పారు? సాంఘికంగా, విద్యాపరంగా వెనకబడి ఉన్నవాళ్లకు సదుపాయాలు కల్పించవచ్చు అన్నారు. అయితే ప్రభుత్వ రంగంలో అన్లేదు దాంట్లో కూడా. అలాగని ప్రభుత్వ రంగంలో మాత్రమే అని కూడా అనలేదు. అనకపోగా సాంఘికంగా, విద్యాపరంగా వెనకబడి ఉన్న వాళ్ళకు ప్రత్యేక సదుపాయాలు కల్పించవచ్చు అని ఆర్టికల్ 15(4)లో చెప్పింది ఆర్టికల్ 15(1)లో చెప్పినటువంటి సమానత్వానికి మినహాయింపు కాదు, ఇది దాంట్లో భాగమే అని కూడా సుప్రీంకోర్టు తరువాత వ్యాఖ్యానం మార్చుకుంటూ వచ్చింది. అంటే అందర్నీ సమానంగా చూడాలి అనే దానికి మినహాయింపుగా వెనకబడి ఉన్న వాళ్ళకు రిజర్వేషన్లు కల్పించవచ్చు అని చెప్పడం లేదు. వెనకబడి ఉన్నవాళ్ళకు రిజర్వేషన్లు కల్పించవచ్చు అనేది అందర్నీ సమానంగా చూడాలి అనేదాంట్లో భాగమే, దానికి మినహాయింపు కాదు అని కూడా సుప్రీంకోర్టు తర్వాత వ్యాఖ్యానం ఇచ్చింది. మనం ఇవన్నీ కలిపిగానీ చూసుకుంటే ఈ రోజు మనకు ఏమి అర్థమవుతుంది అంటే కులపరంగా, లింగపరంగా, భాషాపరంగా, ప్రాంతపరంగా, జాతిపరంగా వివక్షకు ఎవ్వరూ గురికావడానికి వీల్లేదు అనే దాంట్లో

అంతర్భాగంగానే, వివక్షకు గురి అవుతూ ఉన్నవాళ్ళకు ప్రత్యేక సదుపాయాలు కల్పించ వచ్చు అని. ఇక్కడ ప్రభుత్వమా, ప్రైవేటా అనే దానికేం సంబంధం లేదు. అందువల్ల ఈ కోణం నుండి చూసినప్పుడు ప్రైవేట్ రంగంలో రిజర్వేషన్లు ఇవ్వడానికి అడ్డుపడే చట్టమేదీ రాజ్యాంగంలో లేదనేది స్పష్టం. మొత్తంగా ఉన్నటువంటి సమస్యల్లో ఇది సులభమైన సమస్య.

ఆర్థిక వ్యవస్థే అసలు సమస్య

వేరే సమస్యలు ఎక్కడ ఉన్నాయి మనకు అంటే సమాజంలో ఉన్నాయి. ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఉన్నాయి. పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థకు ఉండే ప్రత్యేకమైన రూపాల్లో ఉన్నాయి. ఇవ్వాళ పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ అంతర్జాతీయంగా ఉంది. దాంట్లో భాగంగా భారతదేశ ఆర్థిక వ్యవస్థను కూడా పునఃరూపొందించటానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. ఈ సందర్భంలో ప్రైవేటురంగంలో రిజర్వేషన్లు కావాలి అనే ఆందోళన ఎట్లా చెయ్యాలి? అసలు ప్రైవేటురంగంలో ఈ రోజు ఉద్యోగులుగా ఉన్నటువంటి వాళ్ళు ప్రభుత్వ రంగంలో ఉన్న హక్కులు మాకూ కావాలి అని ఆందోళన చేయటానికే భయపడు తున్నారు. అంతే కాదు. నిన్నమొన్నటి దాకా ప్రైవేటు రంగంలో ఉన్న హక్కుల్ని కూడా ఈ రోజు లేకుండా చేసేస్తుంటే వాటిని మాకు తిరిగి కల్పించండి, అమలు చేయండి అని మాట్లాడటానికి కూడా ఇవ్వాళ భయపడుతున్నారు. ఎందుకంటే ఆందోళన చేస్తే ఉద్యోగాలు పోతాయని భయం. ఆ తర్వాత ఏ కోర్టుకుపోయినా ఉద్యోగం తిరిగి తెచ్చుకోవడం చాలా కష్టం. ఏదో ఈ ఉద్యోగం చేస్తుంటే 500 రూపాయలో, 1000 రూపాయలో, 1500 రూపాయలో వస్తుంది. ఇది కూడా మానుకొని బయటకుపోతే నా పరిస్థితి ఏమిటి అని భయపడే పరిస్థితి ప్రైవేటు రంగంలో ఈరోజు ఉంది. అటువంటప్పుడు ప్రైవేటు రంగం రిజర్వేషన్లు పాటించాలని ఆందోళన చేయటం ఎంత కష్టం!

పైగా ఈ రోజు ప్రైవేటు రంగం ఎట్లా ఉంది మన దేశంలో. పెద్ద కంపెనీలయితే, ఒక్కొక్క కంపెనీలో కొన్ని వేల ఉద్యోగాలు ఉండే కంపెనీలయితే కొంత స్థిరత్వం ఉంటుంది. ఇప్పుడు వస్తున్నటువంటి ప్రైవేటీకరణ అట్లాంటిది కాదు. చాలా భారీ టెక్నాలజీతో వస్తున్న పరిశ్రమలు ఇవి. వీటిల్లో 200 మంది, 250 మంది, 300 మంది మాత్రమే ప్రధాన ఉద్యోగులుగా ఉంటారు. తమ కంపెనీకి అనుబంధంగా జరగాల్సిన అన్ని విషయాలు కూడా కాంట్రాక్టుకి ఇచ్చేసి పనిచేయించుకుంటారు. కాంట్రాక్టు తీసుకునే వాళ్ళు 30 మంది, 40 మంది కూలివాళ్ళని పెట్టుకొని పని చేయించుకుంటారు. ఆ వర్క్ అయిపోయిన తరవాత దాన్ని మూసేస్తాడు. వేరే వర్క్ తీసుకున్నప్పుడు మళ్ళీ 30 మంది కూలివాళ్ళను తీసుకుంటాడు. అంటే వీళ్ళకి భరోసా లేదు, భద్రత లేదు. ఈ

పరిస్థితులలో మనం ఆ తీసుకునే వాళ్ళకు ఉద్యోగాలలో రిజర్వేషన్లు పాటించాలి అని ఆందోళన చేయటం చాలా కష్టం. అసాధ్యం కాదు కాని చాలా కష్టం. ఇప్పటివరకు కార్మిక ఉద్యమానికి అలవాటులేని కొత్త వ్యూహాలు, పద్ధతులు అనుసరించాల్సిన అవసరం ఉంటుంది. ఇది చాలా సీరియస్‌గా ఆలోచించాల్సిన విషయం. ఎందుకంటే క్రమంగా గవర్నమెంటు శాఖల బాధ్యతల్ని కూడా ఒక్కొక్కటిగా ప్రైవేటు రంగానికి అప్పగించే ప్రయత్నం చేస్తూ పోతున్నారు. ఇప్పటికే టెలీకమ్యూనికేషను, పోస్టలు శాఖల్లో కొన్ని కొన్ని భాగాలను ప్రైవేటైజ్ చేసుకుంటూ పోతున్నారు. రైల్వేలలో క్యాటరింగ్ ఇప్పుడు చాలావరకు ప్రైవేటు అయిపోయింది. టిక్కెట్ల అమ్మకం ప్రైవేటు చెయ్య బోతున్నారు. దక్షిణాది రాష్ట్రాల్లో ఇంకా రాలేదు కాని ఉత్తరాదిలో ఏం చేస్తున్నారంటే మెయిన్ బుకింగ్ కౌంటర్ ఒకటి మాత్రమే రైల్వేస్టేషన్ దగ్గర ఉంటుంది. టిక్కెట్లు మీరు టౌన్‌లో చాలాచోట్ల కొనుక్కోవచ్చు. వాడికి టిక్కెట్లు వీళ్ళు టోకుగా ఇచ్చేస్తారు. వాడు అమ్ముకుంటూ ఉంటాడు. ఆ బుకింగ్ క్లర్క్‌కి ఆ ఉద్యోగం ఎక్కడ నుంచి వస్తుంది? అది ప్రైవేట్‌గా వస్తున్న ఉద్యోగం. ఇవ్వాళ్టిలాగా రైల్వే బుకింగ్ క్లర్క్ ఉద్యోగానికి అప్లికేషన్ పెట్టుకొని, రిజర్వేషన్లు అమలు చేయించుకుని ఉద్యోగం తెచ్చుకునే అవకాశం పోతుంది. కేవలం ఫ్యాక్టరీ కార్మికులే కాకుండా ఉద్యోగ రంగంలో కూడా ప్రైవేటీకరణ పెరిగేకొద్దీ ఎక్కడివి అక్కడ విడగొట్టేస్తే ఏం చేయగలం? మొత్తం రైల్వేని ఒక టాటాకో, బిర్లాకో అప్పగించేస్తే - అందులో ఇంకా వేలాదిమంది, లక్షలాది మంది కార్మికులుంటే అప్పుడు పోరాడి ఏమైనా సాధించుకోవచ్చేమో. కానీ అట్లా చెయ్యకుండా టిక్కెట్ల బుకింగ్ ఒకడికి, అది కూడా విశాఖపట్నంలో ఒకడికి, విజయ నగరంలో ఇంకొకడికి, రిజర్వేషన్లు ఒకడికి, క్యాటరింగ్ మరొకడికి ఇట్లా వాళ్లు డివైడ్ చేసుకుంటూ పోతే రైల్వే కార్మికులు అనేవాళ్ళు ఇక్కడ కొంతమంది, అక్కడ కొంతమంది ఉంటే పోరాటం అనేది - కార్మికుల హక్కుల కోసమైనా, రిజర్వేషన్ల కోసమైనా - చేయడం చాలా కష్టతరమైనటువంటి విషయం. ఇది ఒక అంశం.

పెట్టుబడిదారీ లాజిక్

రెండో అంశం ఏమిటంటే ప్రభుత్వం రేపు ఒక చట్టం చేస్తుంది అనుకొందాం. ఒక బిల్లు పాస్ చేస్తుంది పార్లమెంట్‌లో అనుకుందాం. ఇవ్వాళ ప్రభుత్వరంగంలో ఉద్యోగాలు ఇచ్చేటప్పుడు రిజర్వేషన్లు ఏ రకంగా పాటిస్తున్నారో, అదే రకంగా ప్రైవేట్ రంగంలోనూ పాటించి తీరాలి అని చట్టం చేసిందనుకోండి. దీన్ని అమలు చేయటం వల్ల నాకు నష్టం వస్తుంది, నష్టం వస్తే నేను నడపలేను, నేను కంపెనీని మూసేసి పోతాను అని ఏ పెట్టుబడిదారుడైనా అంటే చట్టం ఏమీ చేయలేదు. 'నాకు నష్టం వస్తుంది, మూసేస్తా' అన్న కంపెనీని తెరవాల్సిందే అనటం చట్టానికి సాధ్యం కాదు. ఏ

కోర్టుకూ సాధ్యం కాదు. ప్రభుత్వానికీ సాధ్యం కాదు. ఇది మనకు కార్మిక ఉద్యమంలో తరచుగా వచ్చే అనుభవమే. వాడి ఆఖరి అస్త్రం అదే. అప్పుడు నీ బిఐఎఫ్ఆర్ ఏమీ చేయలేదు, ఎవరూ ఏమీ చెయ్యలేరు. సిక్ అనే మాట వాడకుండా, నష్టాలు అనే మాట వాడకుండా, వాడు తెరచి పెట్టుకున్నంత కాలమే మనం ఏ పోరాటం అయినా చెయ్యగలుగుతాము అనేది - అది ప్రైవేటు రంగమైనా, పబ్లిక్ రంగమైనా - మనకు తెలిసిన వాస్తవం. నష్టాలొచ్చిన కంపెనీని నడపాలనడం పెట్టుబడిదారీ లాజిక్‌కే వ్యతిరేకం అవుతుంది. లాభాలుంటేనే ఏ ప్రైవేటు కంపెనీ అయినా నడుస్తుంది. దీనిని ఏ రకంగా ఎదుర్కోవాలి? చట్టానికి విరుద్ధంగా మూసేసి వెళ్లిపోయిన వాడిని శిక్షించటానికి ఏ రకమైన చట్టం ఈ రోజు లేదు. పార్లమెంటులో కానీ, అసెంబ్లీలో కానీ పాస్ అయిన ఒక చట్టానికి విరుద్ధంగా ఒక కంపెనీని మూసేస్తే దానికి ఒక పెనాల్టీ, ఒక పనిష్మెంట్ పెట్టి దాన్ని అమలు చెయ్యగలిగినప్పుడే రిజర్వేషన్లు కూడా అమలు చేయటం సాధ్యం అవుతుందేమో. ఇవ్వాళ అంతర్జాతీయంగా ఉన్నటువంటి ప్రబలమైన వాతావరణం ఎలాంటిది? ప్రైవేటీకరణ వాతావరణం. అన్ని రకాల సమానత్వ ఆకాంక్షలకు, సాంఘిక సంక్షేమానికి విరుద్ధమైన వాతావరణం. అది చౌక బియ్యం దుకాణాల దగ్గర మొదలుపెట్టి, చేనేత రంగానికి, చేతివృత్తుల రంగానికి, చిన్నతరహా పరిశ్రమలకు ఇచ్చే కొన్ని కేటాయింపులను, బ్యాంకులు రుణాలు ఇవ్వటంలో రైతులకు, చిన్న పారిశ్రామిక వేత్తలకు, స్మాల్ స్కేల్ సెక్టార్‌కు ఇచ్చే ప్రాధాన్యాన్ని - వీటన్నిటిని వ్యతిరేకిస్తూ వస్తున్నాయి ఇవ్వాళ అంతర్జాతీయంగా ప్రబలంగా ఉన్నటువంటి ఈ వాణిజ్య సంస్థలు. ఆ ఒత్తిడిని తట్టుకొని మనం ఇక్కడ ప్రైవేట్ రంగంలో రిజర్వేషన్లు సాధించుకోవాలి.

ఇదంతా ఎందుకోసం చెప్తున్నాను అంటే, ప్రైవేటు రంగంలో రిజర్వేషన్లు ఇవ్వాలన్న డిమాండ్‌ని మనం ఒప్పుకుంటాం, ఒప్పుకోవాలి. దానికి రాజ్యాంగపరంగా ఏ సమస్య లేదు అనేది నేను స్పష్టంగా చెప్పగలను. దానిమీద ఎవరైనా చర్చకు రాదలచుకున్నా నేను సిద్ధమే. అయితే ప్రాక్టికల్‌గా, పొలిటికల్ స్ట్రగుల్‌గా దానికున్నటువంటి ఆటంకాలు ఎంత ప్రబలంగా ఉన్నాయో మనం అర్థం చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. విడివిడిగా ఇక్కడ, అక్కడ మాటలు కాదు, చాలా బలమైన ఉద్యమం దీనికి అవసరం. ఏ రకమైన ప్రొటెక్షనిజం ఉండటానికి వీల్లేదనేది ఇవ్వాళ అంతర్జాతీయ వాణిజ్య సంస్థల ఒత్తిడి. ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ (డబ్ల్యుటిఒ) అనేది మొన్న మొన్ననే పుట్టింది. దాని స్వభావం ఇంకా మనకు పూర్తిగా తెలియదు కాని, రేపు తెలుసుకోబోతాము. ప్రధానంగా వాళ్ళేమి చేస్తున్నారంటే అంతర్జాతీయ వాణిజ్యంలోని ఒడిదుడుకుల పేరు మీద ఒక దేశంలోని అంతర్గత సాంఘిక, ఆర్థిక విధానాలను వాళ్ళు శాసిస్తున్నారు. ఆ ఒడిదుడుకులు మన దేశానికి ఎప్పుడూ ఉండేవే. మనకు బాలెన్స్ ఆఫ్ పేమెంట్స్ సమస్య ఎప్పుడూ ఉంది. ఎందుకంటే అంతర్జాతీయ

పెట్టుబడిదారీ ఆర్థిక వ్యవస్థలో మనది ఒక వెనుకబడిన పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ కాబట్టి మనకు ఎప్పుడు కూడా బాలెన్స్ ఆఫ్ పేమెంట్స్ సమస్యలు ఉంటాయి. దానివల్ల మనం విదేశీ మారక ద్రవ్యం కోసం నిత్యం అప్పులకు పోతూ ఉంటాం. అప్పుడు వాళ్ళేమంటారు అంటే, మీకు ఈ ఇంబాలెన్స్ పోవాలి అంటే మీ అంతర్గత విధానాలలో లోపాలు ఉన్నాయి, వాటిని మీరు మార్చుకోవాలి అంటారు. దాంట్లో ఒకటి వాళ్లేం అంటారు అంటే ఏ రకమైన 'రక్షణలు' కల్పించడానికి వీల్లేదని. వాళ్ళ లాజిక్‌లో రిజర్వేషన్లు ఒక ప్రొటెక్షనిజం.

వాళ్లు ఏ రిజర్వేషన్లయితే ప్రొటెక్షనిజం అంటున్నారో వాటినే మనం ఒక ప్రజాస్వామిక హక్కు అనుకుంటున్నాం. ప్రొటెక్షనిజం ఉండటానికి వీల్లేదు అని చాలా బలంగా వాళ్లు ఒత్తిడి పెడతారు. పెడుతున్నారు. ఇంకా పెడతారు. మనవాళ్ళు గాట్, డంకెల్ ప్రతిపాదనల మీద సంతకం చేసినప్పుడు ఒప్పుకున్న అనేక విషయాలను ఇంకా అమలు చేయటం లేదు. ఎందుకంటే ఈ దేశంలో ఇంకా ఎన్నికలు జరుగుతున్నాయి కాబట్టి. ఓట్ల కోసం వాళ్లు ఇంకా జనం దగ్గరకు రావాలి కాబట్టి. ఆ అవసరం తీరిపోయినా, చంద్రబాబునాయుడు ఎంత సుస్థిరంగా ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉన్నాననుకుంటున్నాడో, అట్లా ఢిల్లీలో ఎవరైనా వస్తే చాలా మార్పులు రాబోతాయి. ఈ నేపథ్యంలో మనం ఈ రోజు - అంటే పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థకు ఇంటర్నల్‌గా ఉండే లాజిక్‌కు, ఇవ్వాళ ప్రపంచ వ్యాప్తంగా అమలులో ఉన్న ఈ లాజిక్‌కు వ్యతిరేకంగా - ఈ డిమాండ్‌తో ముందుకు వస్తున్నాము. అందువల్ల పిడిఎస్‌యుకు గానీ, ఇక్కడ ఉన్న అనేక సంస్థల సభ్యులు, ప్రతినిధులకు గానీ నేను చెప్పేదేమిటంటే దీనికి చాలా బలమైనటువంటి ఐక్య ఉద్యమం అవసరం. మొట్టమొదట ఈ దేశంలో అధికారం కోసం పోటీపడుతున్న ప్రతి ఒక్క రాజకీయ పార్టీని కమిట్ చేయించాలి దీనికి. అదొక మెట్టు. ఇవ్వాళ జనతాదళ్ వాళ్ళు ఒక్కరే నాకు తెలిసి మొన్నటి వాళ్ళ పార్లమెంట్ ఎన్నికల మ్యానిఫెస్టోలో కమిట్ అయ్యారు ప్రైవేటు రంగంలో కూడా రిజర్వేషన్లు ఇస్తామని. అధికారంలోకి వచ్చాక వాళ్లు కూడా దాని ఊసు పొరపాటున కూడా ఎత్తటం లేదనుకోండి. అయినా మ్యానిఫెస్టో వరకైనా వాళ్లు ఒక్కరే కమిట్ అయ్యారు. మిగిలిన వాళ్ళని కూడా మనం కమిట్ చేయించాలి. మ్యానిఫెస్టోలోనూ కమిట్ చేయించాలి, ఆచరణలో కూడా దాని ఊసు ఎత్తేఅంత బలంగా వాళ్ళ మీద ఒత్తిడి మనం పెట్టగలగాలి.

దాని కోసం సమాజంలో చాలా బలమైనటువంటి ఒక చర్చ, ఒక సంవాదం, ప్రజల సమీకరణ, ఉద్యమం జరగాల్సిన అవసరం ఉంది. దీనికి అన్నిటికన్నా ముందు చాలా బలంగా ముందుకు వస్తున్న పెట్టుబడిదారీ లాజిక్ అనేదాన్ని మనం కౌంటర్ చేయాల్సిన అవసరం ఉంది. ఈ లాజిక్ పదేళ్ళ క్రితం ఇంత బలంగా లేదు. సంక్షేమం

కల్పించాలి అని అడిగినప్పుడు దానివల్ల లాభాలు పోతాయి కాబట్టి నువ్వు కల్పించటానికి వీల్లేదు అని పదేళ్ళ క్రితం అనడానికి ఎవరూ ధైర్యం చేసేవాళ్ళు కాదు. తరతరాలుగా ఎవరినైతే వెనకవేసి ఉంచారో వాళ్ల ముందుకు రావటానికి హక్కులు కల్పించాలి అని అంటే ఈ సమానత్వం సాధించుకుంటూ కూర్చుంటే మన ఉత్పత్తి పెరగదు. కాబట్టి ముందు ఉత్పత్తి పెంచుకుందాం. మళ్లా కావాలంటే అందరం పంచుకుందాం అని జవాబు చెప్పటానికి పదేళ్ళ క్రితం భయపడే వాళ్లు, వెనకాడేవాళ్ళు. ఇవ్వాళ ఈ జవాబులన్నీ బాహాటంగా చెప్తున్నారు. ఇవ్వాళ ఇవే భావజాలంగా, పాలక సిద్ధాంతంగా, సమాజంలో చాలామంది ఆమోదించే సిద్ధాంతంగా తయారవుతున్నాయి. దీనిపై మనం సిద్ధాంతపరంగా పోరాడాలి. ఈ భావజాలాన్ని ఎదుర్కోవాలి. తాత్వికంగా ఎదుర్కోవాలి. తార్కికంగా ఎదుర్కోవాలి. ఇందుకోసం రాజకీయ పార్టీల మీద ఒత్తిడి చాలా పెట్టాలి. ఇది చాలా పెద్ద కృషి. దీంట్లో ప్రజాస్వామిక ప్రగతిని కోరేవాళ్ళందరూ కూడా భాగం కావాల్సిన అవసరం చాలా ఉందనేది నేను ప్రధానంగా చెప్పదల్చుకున్న విషయం.

వర్గీకరణ

రెండవది ఈ రిజర్వేషన్ల వర్గీకరణ అనేటువంటి అంశం. ఇవ్వాళ మనకు చర్చ దళితులలో మాలలు అందుకున్నట్టుగా మాదిగలు రిజర్వేషన్లను అందుకోలేక పోతున్నారు అని కదా! మొత్తంగా ఎస్‌సిలకి మీరు ఇంత కోటా ఇచ్చారు - 14 శాతమో, 15 శాతమో. కొన్ని రాష్ట్రాల్లో కొంచం ఎక్కువ, తక్కువ. అయితే దళితుల్లో ఏ కులం వాళ్లు ఆ ఉద్యోగాలకు పోగలుగుతున్నారు అంటే ఒక కులం వాళ్ళే ఎక్కువగా పోగలుగుతున్నారు. మిగిలిన వాళ్ళు తక్కువగా పోగలుగుతున్నారు. అందువల్ల మా వాటా మాకు వేరు చేసి ఇచ్చేయండి అని చెప్పి ఇవ్వాళ మాదిగలు అడుగుతున్నారు. ఇది ప్రాథమికంగా ఒక ప్రజాస్వామిక డిమాండ్‌గానే మేము భావిస్తున్నాం. పౌరహక్కుల సంఘం భావిస్తున్నది. వ్యక్తిగా నేను కూడా భావిస్తున్నాను. దీని గురించి చర్చ జరగాలి. ఇక్కడ మొట్టమొదట గుర్తించాల్సిన విషయం ఏమంటే ఎంఆర్‌పిఎస్ వాళ్ళు పెట్టిన ఈ డిమాండ్ కొత్తగా ఈ రోజు పుట్టిన డిమాండ్ కాదు. ఇది ఎస్‌సి రిజర్వేషన్లలో మాత్రమే వచ్చిన డిమాండ్ కూడా కాదు. ఒక సెక్షన్‌ను, ఒక వర్గాన్ని, ఒక భాగాన్ని వెనుకబడిన వాళ్ళుగా గుర్తించి రిజర్వేషన్లు ఇచ్చిన తర్వాత దాంట్లోనే కొంతమంది చైతన్యవంతులు అయినప్పుడు, మా వాటా సంగతి ఏంటీ, మొత్తాన్నీ ఒకటిగా చూసినప్పుడు మేం నష్టపోతున్నాం కదా, మాకు విడిగా ఇవ్వండి అని అడగడం అనేది చాలాకాలం నుంచే జరుగుతూ వస్తోంది. నేను ఇంతకుముందు చెప్పినట్లుగా 1953లోనే అప్పటి మైసూర్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం - అప్పుడు కర్ణాటక రాష్ట్రం లేదు, మైసూరు రాష్ట్రమే ఉండేది - వెనుకబడిన కులాల్లో మొదటిసారిగా కొంచెం వెనుకబడిన కులాలు, మరీ వెనుకబడిన

కులాలు అని వేరు చేసింది. ఎందుకోసం వేరు చేసారు అంటే మైసూరు రాష్ట్రంలో మన దేవగౌడగారి కులమైన వొక్కళిగ కులం, మరో కులమైన లింగాయత్‌లు కూడా వెనకబడిన కులం కిందే లెక్క అప్పుడు. ఇప్పుడు కాదనుకోండి. వాళ్ళతో పాటు చాకలివాళ్ళు, మంగలివాళ్ళు అందరూ కూడా దీంట్లోనే ఉంటే రిజర్వేషన్లు అన్నీ దేవగౌడలకే పోతున్నాయి, మాకు దొరకట్లేదు అనేటటువంటి వాదన ముందుకురావడం తో బి.సి రిజర్వేషన్లను రెండుగా - కొంచెం వెనకబడిన కులాలు, మరీ వెనకబడిన కులాలు అని - విభజించారు.

ఆ వర్గీకరణ సుప్రీంకోర్టు దాకా పోతే అట్లా వేరు చెయ్యటానికి వీల్లేదు అని సుప్రీంకోర్టు కొట్టేసింది. అయితే అప్పుడు అసలు కులపరంగా రిజర్వేషన్లే తప్పు అని కొట్టేసింది కాబట్టి వాళ్లసలు ఈ వర్గీకరణ విషయంలోకి ఎందుకు పోయారో నాకు అర్థంకావడం లేదు. కులం ప్రాతిపదిక మీద రిజర్వేషన్లు ఇవ్వడమే తప్పు అనిన తరువాత దాంట్లో మరీ వెనకబడిన కులాలు, కొంచెం వెనకబడిన కులాలు అనే ఉప వర్గీకరణ కరెక్టా, తప్పా అనే చర్చలోకి సుప్రీంకోర్టు ఎందుకు పోయిందో కాని, ఆ చర్చలోకి కూడా పోయి అది తప్పు అని కొట్టేసింది. ఆ తర్వాత చాలా మారుతూ వచ్చి, ఇవ్వాళ ఇన్ ప్రిన్సిపుల్ అంటే సూత్రబద్ధంగా ఆ ఉపవర్గీకరణ కూడా కరెక్టే అని తీర్పు ఇచ్చింది. అయితే వాస్తవంగా అక్కడ అంత తేడా ఉందా? లేదా? రేషనల్ నెక్సస్ నిజంగా ఉంటే మాత్రమే ఇట్ ఈజ్ వ్యాలిడ్ అంటే అర్హమైనదే అని చెప్పి కోర్టు తర్వాత తీర్పులు ఇస్తూ వచ్చింది. మన రాష్ట్రంలో వెనుకబడిన కులాల రిజర్వేషన్‌లలో ఎబిసిడి వర్గీకరణ జరిగింది. అది చాలావరకు శాస్త్రీయంగానే జరిగింది. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో జరిగింది బాగుందని ఇతర రాష్ట్రాలు కూడా ఆ రకమైన ఉపవర్గీకరణ చేసుకుంటాము అంటున్నాయి. బీహార్, యుపి మొదలైన ఉత్తరాది రాష్ట్రాలలో ఈ రకమైన చర్చలు సాగుతున్నాయి. అక్కడ యాదవులు, కుర్మీలు, కొయరీలు వంటి వాళ్ళు మాత్రమే గవర్నమెంట్ ఉద్యోగాలు పొందే స్థాయికి వచ్చారు. మొత్తం బిసిలలో వీళ్ళు పొందినంత ప్రయోజనం వేరే వాళ్ళు పొందలేకపోతున్నారు. దాంతో వర్గీకరణ డిమాండ్ అక్కడ కూడా ముందుకు వస్తోంది. అట్లాగే స్త్రీల విషయంలోను.

ఇవ్వాళ పంచాయతీరాజ్ ఎన్నికలలో ఎస్‌సి రిజర్వేషన్‌లో మూడవవంతు స్త్రీలకు ఇచ్చారు. అది కూడా ఒక వర్గీకరణే. బిసి రిజర్వేషన్‌లలో మళ్ళీ మూడవవంతు స్త్రీలకు ఇచ్చారు. అదీ ఒక వర్గీకరణే. ఎస్‌టి రిజర్వేషన్‌లో మళ్ళీ మూడవవంతు స్త్రీలకు ఇచ్చారు. అది కూడా ఒక వర్గీకరణే. అది కూడా ఏ ప్రాతిపదికన జరిగింది? ఎస్‌సిలకు ఇంత రిజర్వేషన్ అని అంటే అన్నీ మగవాళ్ళే తీసుకుంటున్నారు. స్త్రీలు ఎవరూ సర్పంచ్‌లు కాలేకపోతున్నారు. ఎంపిటిసిలు కాలేకపోతున్నారు. కాబట్టి ఏం చెయ్యాలి? నిజానికి జనాభాలో స్త్రీలు సగం ఉన్నారు కాబట్టి సగం ఇయ్యాలి. సరే ఫస్టు స్టెప్‌గా 33 శాతం

అన్నారు. దాన్నెవరూ ప్రశ్నించలేదు. ఎందుకు ప్రశ్నించలేదంటే వాస్తవంగానే రాజకీయాలలో ఇచ్చే రిజర్వేషన్‌లు అన్నీ ఆ కులాల మగవాళ్ళే తీసుకుంటున్నారు కనుక. ఉద్యోగాలలో కంటే రాజకీయాల్లో ఇది ఎక్కువగా జరుగుతోంది. మరి ఆడవాళ్లకు సాధికారత రావడం ఎలా? అధికారం, ఆ అధికారాన్ని చెలాయించటం వలన వచ్చేటటు వంటి ప్రయోజనాలు, తమను తాము అభివృద్ధి చేసుకునే అవకాశాలు ఇవన్నీ ఎలా రావాలి? అధికారం చెలాయించటం వలన ఎంత ప్రయోజనం వస్తుంది అనేది వేరే ప్రశ్న. కాని ఒక మనిషిని శ్రమ విభజనలో నువ్వు దీనికే కట్టుబడి ఉండాలి అని నిర్దేశించడం చాలా అన్యాయం. నువ్వు సర్పంచ్ కావటానికి వీలులేదు. నువ్వు వంట మాత్రమే చేయాలి. పిల్లల్ని కని పెంచుతూ ఉండాలి. నువ్వు తల్లివి, నువ్వు భార్యవి అనే ఆ శ్రమ విభజనే తప్పు. సర్పంచ్ అయితే ఆమె ఏం సాధిస్తుంది? సర్పంచ్‌కు ఏం అధికారాలు ఉన్నాయి అంటుంటారు. మరి నువ్వు మాత్రం సర్పంచ్ ఎందుక్కావాలి? ప్రతి మనిషీ - మనిషికి సాధ్యమయ్యే అన్ని పనులు చేసే అవకాశాన్ని కలిగి ఉండాలి. అది ఒక ప్రాథమికమైనటువంటి మానవ హక్కు. కాబట్టి ఆ రకమైనటువంటి వర్గీకరణ జరిగింది. ఆ వర్గీకరణను ఎవరూ వ్యతిరేకించలేదు.

వికలాంగుల్లోనూ వర్గీకరణ డిమాండ్

ఇవాళ వికలాంగులలో ఒక డిమాండ్ ముందుకు వస్తున్నది. ఒక సంవత్సరం కింద హైదరాబాద్‌లో వాళ్ళు ధర్నా చేశారు. వారికి 3 శాతం రిజర్వేషన్ ఉంది ఉద్యో గాలలో, విద్యారంగంలో. వికలాంగులలో మూడు రకాలవాళ్ళు ఉన్నారు. అంధులు, మూగ-చెవిటివారు, కాళ్లూ చేతుల వైకల్యం ఉన్నవాళ్లు. ఈ ముగ్గురిలో అంధులకు, మూగ-చెవిటివాళ్ళకు ఉన్నటువంటి వైకల్యం ఎక్కువ. ముఖ్యంగా విద్య విషయంలో. అందువల్ల మూడో కేటగిరీకి చెందిన వికలాంగులే ఎక్కువగా ఉద్యోగాలు పొందు తున్నారు. వాళ్ళు చెప్పేంతవరకు మాకు తెలియదు ఆ సంగతి. వాళ్లిప్పుడు ధర్నా చేస్తున్నారు. మన వెంకటేశ్వర్లు ఉన్నాడనుకోండి, ఈయనతో సమానంగా ఒక కళ్ళులేని అతను, నోరులేని అతను, చెవులులేని అతను ఎట్లా పోటీపడతాడు? పోటీ పడలేరు కదా. ఈయనకే వస్తుంది. ఎందుకంటే ఇవ్వాళ మెరిట్ అని, సామర్థ్యం అని ఏదైతే పిలవబడుతుందో, దానికి ఏదైతే ప్రమాణంగా ఉందో, ఆ ప్రమాణాలు పొందటంలో ఈయనకు అంత ఇబ్బంది లేదు. కళ్ళులేని వాళ్ళకు, చెవులులేని వాళ్ళకు, నోరులేని వాళ్ళకు ఎక్కువ ఇబ్బంది. వాళ్ళు పుస్తకాలు చదవలేరు, పంతులుగారి పాఠం వినలేరు. అందుకే వాళ్ళేమి అడుగుతున్నారు అంటే ఈ మూడు శాతాన్ని ముగ్గురికీ ఒక్కొక్క శాతంగా వేరు చేసి ఇవ్వండి అంటున్నారు. అప్పుడే మాకు న్యాయం జరుగు తుంది అంటున్నారు. ఇది అహేతుకం కాదు కదా!

నష్టపోయిన వాళ్ళు మాట్లాడేంతవరకు వేరే ఎవరికీ విషయం అర్థం కాదు. వాళ్ళు చెప్తేనే కదా అర్థమయ్యేది. ఐదేళ్ళ కింద, పదేళ్ళ కింద కులం అనేది ఇంత పెద్ద సమస్యని మాకు తెలియదు. తెలియదు అంటే దళితులు మాట్లాడలేదు కాబట్టి, నేను బ్రాహ్మణ కులంలో పుట్టాను కాబట్టి కులం పెద్ద సమస్య అని నేననుకోలేదు. అదేదో ఉపరితల సమస్య అని అనుకున్నా. వాళ్ళు మాట్లాడడం మొదలుపెట్టాక అర్థం చేసుకున్నాం. మనందరి ఇళ్ళల్లో స్త్రీలు ఉంటారు కదా. మనందరికీ చెల్లెళ్ళు ఉంటారు, అక్కలు ఉంటారు, అమ్మలుంటారు, వదినలుంటారు, భార్యలుంటారు. వాళ్ల సమస్య ఏందనేది వాళ్లు చెప్పేంతవరకు మనకు అర్థం కాలేదు. మనమే వాళ్ళ సమస్య అని వాళ్ళు చెప్పేంతవరకు మనకు అర్థం కాలేదు. అట్లా నేను గుడ్డివాడిని కాదు, అవిటి వాడిని కాదు, చెవిటివాడిని కాదు, మరి నాకెట్లా అర్థం కావాలి వాళ్ళలో ఎవరు ఎక్కువ పొందగలుగుతున్నారు, ఎవరు ఎక్కువ పొందలేకపోతున్నారని. ఆ గుడ్డివాళ్ళే ధర్నా చేసి ఇక్కడ ఒక పౌరహక్కుల సంఘం ఉందంట, గుడ్డివాళ్లు పౌరులు కాదా, మీరు వస్తారా రారా మా దగ్గరికి అంటే అప్పుడు మేము వాళ్ళ దగ్గరికి పోతే, వాళ్ళు చెబితే మాకు అర్థం అయ్యింది. ఆ తరువాత లెక్కలు తీస్తే వికలాంగుల రిజర్వేషన్‌లో అవిటి వాళ్ళే ఎక్కువ వాటా పొందగలుగుతున్నారని మాకు స్పష్టంగా అర్థమైంది. వాళ్ళు చెప్పినాక కారణం కూడా స్పష్టంగా అర్థమవుతుంది మనకు. ఇప్పుడు వాళ్ళు తమ ముగ్గురికీ ఒక్కొక్కశాతంగా వేరు చేసి ఇవ్వండి అంటున్నారు. అది న్యాయమైన డిమాండే అని నేను అనుకుంటున్నాను. అయితే ఇది ఇంకా పెద్ద ఆందోళనగా ముందుకు రాలేదు కాబట్టి సమాజంలో చర్చ కాలేదు. లేకపోతే అది కూడా పెద్ద చర్చ అయి ఉండేది.

ఆదివాసులలోనూ....

అట్లాగే ఆదివాసులలో. ఇది ఈ రోజు తెలంగాణ జిల్లాల్లో మొదలయింది. ఇతర ప్రాంతాలలో కూడా రావచ్చు. తెలంగాణ జిల్లాల్లో లంబాడా, గోండు, కోయ ప్రధానమైనటువంటి ఆదివాసీ తెగలు. ఇవి కాక నాయకకోళ్ళు అని, కోలాములు అని, ఖమ్మం జిల్లాలో కొండరెడ్లు అని వేరే తెగలు కూడా ఉన్నాయి. ఎక్కువగా ఎస్‌టి రిజర్వేషన్ ఎవరు పొందగలుగుతున్నారు అంటే లంబాడాలు పొందగలుగుతున్నారు. మీరు ఏ కాలేజీకైనా పోండి, ఏ ఆఫీసుకైనా పోండి, ఎక్కడికైనా పోండి ఎక్కువభాగం ఎస్‌టి రిజర్వేషన్లు లంబాడాలకే వస్తున్నాయి. ఇక్కడున్న మన కిషన్‌గారు కూడా తప్పకుండా ఒప్పుకుంటారని నేననుకుంటున్నాను. ఇది చాలాకాలంగా సాగుతోంది. ఇది జరగడానికి కారణం లంబాడాలు కావాలని ద్రోహం చేసి కోయ వాళ్ళను, గోండు వాళ్ళను మోసం చేశారని కాదు. ఒక్కొక్కరి జీవన విధానంలో తేడాలుంటాయి. లంబాడాలు ముందునుంచి కూడా అడవి కంటే మైదాన ప్రాంతాలలో ఎక్కువ ఉన్నారు. గోండ్లు, కోయలు ఎక్కువగా అడవిలో ఉన్నారు. లంబాడాల జీవన విధానంలో

మొదటనుంచి కూడా వాళ్ళకు మారకంతో పరిచయం ఉంది. అంటే వ్యాపారంతో వాళ్ళకు పరిచయం ఉంది. మొఘల్ ప్రభువులు దక్కన్‌కు సైన్యాలను పంపిన రోజుల నుంచే ఆ సైన్యానికి ఈ పక్క, ఆ పక్క ప్రయాణిస్తూ వాళ్ళకు తిండిగింజలు అమ్మే వ్యాపారం చేసిన వాళ్ళు బంజారాలు. 400 ఏళ్ళ కిందటి సంగతది. ఆ బంజారాల కొనసాగింపే ఇవ్వాళ మనం లంబాడాలు అని పిలుస్తున్నవాళ్లు. రాయలసీమలో వాళ్లను సుగాలీలు అంటారు. మారకంతో పరిచయం ఉన్నవాళ్ళు కనక ఆధునిక మారకపు వ్యవస్థలో కూడా వీళ్ళు సులభంగా పైకి పోగలుగుతారు.

మైదాన ప్రాంతాలలో బతికేవాళ్ళకు మైదాన ప్రాంతాల సంస్కృతి, దాంట్లో భాగంగా ఉండే విద్య, పుస్తకాలు, పుస్తక చదువు - ఇవన్నీ కూడా తొందరగా ఒంటబడతాయి. మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలో చాలా వెనుకబడినటువంటి చెంచు తెగ ఉంది. నల్లమల అడవుల్లో, మహబూబ్‌నగర్, కర్నూలు జిల్లాలలో బతుకుతారు వీళ్ళు. వీళ్ళకోసం మన్ననూరు అనే ఊళ్ళో ఒక ఐ.టి.ఐ పెట్టారు. అక్కడ చెంచులు చాలామంది ఉన్నారు కాబట్టి చెంచుల పిల్లవాళ్ళు చదువుకొని కనీసం టెక్నీషియన్‌లు అవుతారని దాన్ని అక్కడ పెట్టారు. అయితే చెంచుల కోసమే అని పెడితే సమస్య వచ్చేది కాదు. మేము ఒక సంవత్సరం పోతే అక్కడ ఉన్న 105 సీట్లలో 101 మంది లంబాడాలు ఉన్నారు. నలుగురే చెంచులు ఉన్నారు. లంబాడాలేమీ ద్రోహం చేసి, మోసం చేసి ప్రవేశం సంపాదించుకోలేదు. ఎస్‌టి రిజర్వేషన్‌లో అప్లయ్ చేశారు. సీటు వచ్చింది. చెంచులకు అప్లయ్ చెయ్యాలనే తెలియదు. అప్లికేషన్లు పెట్టుకున్నా క్వాలిఫికేషన్లు సరిగా ఉండవు. ఎందుకంటే వాళ్ళు అడవుల్లో బతుకుతారు. వాళ్ళకు వ్యవసాయమే సరిగ్గా తెలియదు ఇంకా. చెంచుల్లో కొద్దిమందే వ్యవసాయం చేస్తారు. మిగిలిన వారు ఇప్పటికి కూడా కట్టె కొట్టుకొని అమ్ముకొని బతుకుతారు. తెలంగాణలో గోండ్లు, కోయలు మరీ అంత వెనుకబడి లేరు. వ్యవసాయం బాగానే చేస్తారు. కానీ లంబాడాలతో పోలిస్తే వెనకబడి ఉన్నారు. వాళ్లు వర్గీకరణ డిమాండ్ చేస్తున్నారు. రాజకీయాలలో ఈ డిమాండ్ ఏమవుతుంది అంటే ఎమ్మెల్యే, ఎంపీ సీట్లు ఎస్‌టికి రిజర్వ్ అయితే - అది టీడీపీ అయినా, కాంగ్రెస్ అయినా, ఎవ్వరైనా - గతంలో లంబాడాలకు ఇచ్చేదాన్ని ఇప్పుడు కోయలకివ్వటం మొదలుపెట్టారు, గోండ్లకు ఇవ్వటం మొదలుపెట్టారు. ఇవ్వాళ గిరిజన సంక్షేమమంత్రి నగేష్‌గారు గోండు. చాలాకాలం భీంరావు అని, రాంరావు అని ఉండేవాళ్ళు. అదిలాబాద్ జిల్లాలో లంబాడాల తర్వాత రాజకీయాల్లోకి మొట్టమొదట వచ్చినటువంటి వారు గోండ్లు. వరంగల్‌లో జగన్‌నాయక్, రవీంద్రనాయక్ ఉండేవాళ్ళు ఇదివరకు. ఇవ్వాళ మొట్టమొదటిసారిగా వేరే ఒక ఆయన వచ్చాడు. ఆయన కోయ. రాజకీయాలలో ఈ విధమైన ఒత్తిడి పెట్టి సాధించుకోగలుగు తున్నారు. అదే విధంగా ఇవాళ ఉద్యోగాలలో, విద్యారంగంలో రిజర్వేషన్లు కావాలి అనే డిమాండ్ ముందు

కొస్తోంది. ఆ వర్గీకరణ కోసం మొన్ననే కోయ విద్యార్థి సంఘం ఒక తీర్మానం పాస్ చేసింది. ఆ తీర్మానం కాపీ కూడా మాకు ఇచ్చారు. ఆ ఉద్యమం కూడా ముందుకు రాబోతోంది. ఎందుకు చెప్తున్నానంటే ఈ మాట - ఎంఆర్‌పిఎస్ డిమాండ్ మీద మన రాష్ట్రంలో చాలా ఆవేశపూరితంగా చర్చ జరుగుతున్నది. అదేమీ మొట్టమొదటి సారి వచ్చింది కాదు. పైగా ఎస్‌సిలలో మాత్రమే వచ్చినటువంటి చర్చ కూడా కాదు.

ద్రోహం అనొద్దు

రిజర్వేషన్లు కల్పించేటపుడు ఒక కేటగిరీని మొట్టమొదటగా గుర్తించడం జరుగుతుంది. వాళ్ళకు ఇవ్వటం జరుగుతుంది. దాంట్లో ఉపవర్గాలు తాము కొంత చైతన్యపరులై ఆలోచనాపరులైనప్పుడు, మాకు సమానంగా రావడం లేదే అనుకున్నప్పుడు మాకూ రావాలి అని డిమాండ్ చేయటం న్యాయమే. ఎంఆర్‌పిఎస్ వాళ్ళకు మేం చెప్పిందీ, బహిరంగ సభల్లో చెప్తుందీ కూడా ఏమిటంటే మాలవాళ్ళు ద్రోహం చేసి దీన్ని పొందారు అనే పద్ధతిలో ఆర్గ్యుమెంట్ పెట్టడం కరెక్ట్ కాదు అని. అట్లానే కోయలు, గోండ్లు కూడా లంబాడాలు మాకు ద్రోహం చేసి తీసుకున్నారనటం న్యాయం కాదు. అందరికీ కలిపి ఇచ్చిన రిజర్వేషన్లు అవి. ఇప్పుడు మా వాటా మాకిచ్చేయండి, మనం స్నేహితుల్లా కలిసి బ్రతుకుదాం అనే పద్ధతిలో డిమాండ్ పెట్టండి. అది న్యాయంగా ఉంటుంది. అది వాళ్ళకిచ్చే సలహా అయినప్పటికీ మౌలికంగా ఈ డిమాండ్ న్యాయమైనది అనే భావించటం జరుగుతోంది. ఒక ఆర్గ్యుమెంట్ ఏం వస్తోంది అని అంటే అసలు నిజంగా అంత అసమానత ఉందా అని. ఇక్కడ విశాఖపట్నంలోనే చర్చించినప్పుడు ఇద్దరు ముగ్గురు ఆ మాట అన్నారు. తర్వాత ఈ విషయమై సెక్రటేరియట్‌లో మన మాధవరావుగారు, అర్జునరావుగారు - అంటే మాలకులానికి చెందినటువంటి ఐ.ఏ.ఎస్ ఆఫీసర్లని కలిసి మాట్లాడినప్పుడు వాళ్ళూ ఉందనే అన్నారు. వాస్తవంగానే ఉంది తేడా, లేకుండా ఏమీ పోలేదు. ఒక కులం వాళ్ళు ఎక్కువ రాగలుగుతున్నారు, వేరే వాళ్ళు అందుకోలేకపోతున్నారు కాబట్టి వాళ్ళది సకారణమైన డిమాండే. వర్గీకరణ ఏ రూపంలో జరగాలా అనేదానిపై ఇవ్వాళ ఒక కమిషన్ ఉంది. దానికి సంబంధించి ఎంఆర్‌పిఎస్ వాళ్ళు పెట్టేటటువంటి ప్రతిపాదన ఎ,బి,సి,డి అని నాలుగుగా విభజించాలని. మాల కులం ఒకటి, మాల రిలేటెడ్ ఒకటి, మాదిగ ఒకటి, మాదిగ రిలేటెడ్ ఒకటి అని పెట్టారు. నేననుకోవడం అట్లా చేస్తే ఏమవుతుంది అంటే జనాభా రీత్యా తక్కువగా ఉన్నవాళ్ళకి అందటం చాలా కష్టం. మాల, మాదిగ కాకుండా మిగిలిన ఎస్‌సి కులాలు జనాభా రీత్యా చాలా తక్కువ. వాళ్ళకు మీరు సపరేట్ చేసేస్తే ఏమవుతుంది అంటే రోస్టర్‌లో వాళ్ళ పాయింట్ రావటం చాలా ఆలస్యమవుతుంది. అందువల్ల అట్లా చెయ్యకుండా రెండుగా మాత్రమే విభజించి - అందుకోగలగుతున్న వాళ్ళు, అందుకోలేకపోతున్న వాళ్ళు, ఎ,బిలని రెండుగా డివైడ్ చేసి ఉమ్మడి రోస్టర్

పెడితేనే, రోస్టర్‌లో వాళ్ళ పాయింట్ అనేది రావడం సాధ్యం అవుతుంది. లేకపోతే ఇక్కడున్న రెల్లి కులం కానీ, తెలంగాణలో నేతకాని, మన్నెపు ఇటువంటి కులాల వాళ్ళకు, జనాభా తక్కువగా ఉండటం వల్ల 100 ఉద్యోగాలలో ఒక్క ఉద్యోగం మాత్రమే, 99వ ఉద్యోగం వాళ్ళకు ఉండొచ్చు. ఆ తర్వాత మళ్ళా 198వ ఉద్యోగం వాళ్ళకు ఉంటుంది. ఈ మధ్యలో వాళ్ళకు ఎప్పుడూ పాయింట్ అందదు. అట్లా చేయకుండా ఉంటే బావుంటుందని నా ఉద్దేశం. అయినా అవి ఏ రూపంలో జరగాలి అనే చర్చకు సంబంధించినటువంటి విషయాలు. ప్రిన్సిపుల్‌కి సంబంధించినవి కావు. ప్రిన్సిపుల్ మాత్రం వాస్తవంగానే రిజర్వేషన్లు అందుకోవటంలో తేడా ఉంది కాబట్టి - గ్రామీణ సమాజంలో కూడా ఒకరు ఎక్కువ, ఒకరు తక్కువ అనేటటువంటి భావన ఉంది కాబట్టి ఆ వర్గీకరణ, అట్లాగే వికలాంగుల వర్గీకరణ, అట్లాగే ప్రతి రిజర్వేషన్ కేటగిరీలో స్త్రీలకు సపరేట్ వర్గీకరణ, అట్లాగే గిరిజన తెగల్లో వర్గీకరణ అన్నీ న్యాయమైనవే.

ఇట్లా ఎంత దూరం చీల్చుకుంటూ పోతాం అనే ప్రశ్న చాలాసార్లు వస్తుంది. కొత్తగా ఏ ఉద్యమం ముందుకు వచ్చినా ఇట్లా ఎంత దూరం పోతారు మీరు అనే ప్రశ్న ఎప్పుడూ వస్తుంది. రిజర్వేషన్‌ల చర్చ మొదలైనప్పుడే ఇట్లా ఎంత దూరం పోతారు మీరు, ఎంతకని చీలుస్తారు కార్మికవర్గాన్ని, పేద ప్రజానీకాన్ని అని వచ్చింది. స్త్రీలు మాట్లాడటం మొదలు పెట్టినప్పుడు ఇట్లా ఎంత దూరం పోతారు మీరు, ఎన్ని కుటుంబాలను నాశనం చేస్తారు మీరు అని వచ్చింది. ఇప్పటికీ వస్తూనే ఉంది ఈ ఆర్గ్యుమెంట్. ఎంత దూరం పోతారనేది మొదట మనం ఈ ఉద్యమాలని రానిచ్చి, వాటిని ఆహ్వానించి, చర్చించి ఆ క్రమంలోనే తేల్చుకుందాం. ముందే గిరిగీసి పెట్టొద్దు అనేది మా విజ్ఞప్తి. అందరూ బాధ్యతాయుతంగా ఉండాలి - ఉద్యమాలను చేసే వాళ్ళైనా, ఉద్యమాలను పరిశీలించే వాళ్ళైనా, విమర్శించే వాళ్ళైనా. ముందుగానే గిరిగీస్తే ఏమవుతుంది అంటే మనకు విషయం పూర్తిగా అర్థం కాకముందే గిరిగీసేస్తాం. ముందుగానే గీత గీసేసి మహిళా ఉద్యమం ఇది దాటిపోవద్దు, రిజర్వేషన్ల ఉద్యమం ఇది దాటిపోవద్దు అని మాట్లాడితే మనకు విషయం పూర్తిగా అర్థం కాకముందే, సానుభూతి పూర్తిగా ఏర్పడక ముందే గిరిగీసిన వాళ్ళం అవుతాం. అట్లా కాకుండా ఇది కూడా న్యాయమైన కోరిక అనే విషయం మన చైతన్యంలో భాగం అయిపోయిన తరవాత, బాధ్యతాయుతంగా ఆలోచించినప్పుడు, అప్పుడు గిరిగీసుకోవటానికి మనకు అవకాశం ఉంటుంది. అట్లాకాకపోతే కొత్తగా ఏ ఉద్యమం ముందుకు వచ్చినా ఎంత దూరం పోతారు అనే ప్రశ్న వస్తుంది. ఇవ్వాళ ప్రత్యేక తెలంగాణ, ప్రత్యేక రాయలసీమ అని అంటే అప్పుడే చాలా జోకులు, వెక్కిరింతలు కూడా వస్తున్నాయి. ఇప్పుడు ప్రత్యేక తెలంగాణ అంటున్నారు, రేపు కరీంనగర్ కంటే వరంగల్ వెనకబడింది, అవి కూడా ప్రత్యేక వరంగల్, ప్రత్యేక కరీంనగర్ అయిపోతాయా అంటే అవుతాయో, కాదో,

అంత దూరం పోవాలో, పోవద్దో ఇప్పుడే పెట్టొద్దు ఆ గీత. ఆ చర్చ ఇప్పుడే తీసుకురావటం కరెక్ట్ కాదు. ప్రస్తుతం ఉద్యమం ముందుకు వచ్చింది. వాస్తవంగా వెనుకబాటుతనం ఉందా లేదా? వివక్ష ఉందా లేదా? చూద్దాం. ఆ చర్చించే క్రమంలో ఎంత దూరం పోతాం అనేది నిర్ణయించుకుందాం. బాధ్యత అనేది ఇక్కడ ప్రధానమైన అంశం. ప్రతి ఒక్కరు బాధ్యతాయుతంగా ఉండేటట్లయితే ఎంత దూరం పోతాం అనేది నిర్ణయం కావటం సాధ్యమవుతుంది. అన్ని రకాల సెక్షనల్ ఉద్యమాలు - ఒక వెనకబడ్డటువంటి ప్రాంతంగాని, కులం గాని, వర్గం గాని, స్త్రీలుగాని - వాళ్ళ హక్కుల కోసం నడిచే ఉద్యమాల విషయంలో, వాళ్ళు, ఇతరులు కూడా దీన్ని పాటిస్తే బాగుంటుందనేది మా సలహా. నేను ఇక్కడితో ఆపేసి ఈ రెండు విషయాల మీద మీరు ప్రశ్నలు ఏమన్నా అడిగితే జవాబు చెప్తాను. తరువాత 1/70 గురించి మాట్లాడతాను.

ప్రశ్నలు - జవాబులు

ప్రశ్న : ప్రైవేటు రంగంలో రిజర్వేషన్లు పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ లాజిక్‌కే వ్యతిరేకం కదా. రిజర్వేషన్లు ఇవ్వాలని బలవంతంగా చట్టం చేసే బదులు రిజర్వేషన్లు ఇచ్చే ప్రైవేటు కంపెనీలకు ప్రభుత్వం రాయితీలు ఇచ్చి ప్రోత్సహించవచ్చు కదా?

జవాబు : ప్రైవేటు రంగంలో రిజర్వేషన్లు ఇవ్వాలని బలవంతంగా చట్టం చేసే బదులు వాళ్ళకు రిజర్వేషన్లు ఇచ్చేందుకు రాయితీలు ఇవ్వవచ్చు కదా అన్నారు. అది కొంతవరకు అట్రాక్టివ్ ఆర్గ్యుమెంటే కాని ఇప్పుడు గవర్నమెంట్ పబ్లిక్ సెక్టార్‌ను ఎందుకు నడపలేకుండా ఉన్నామంటే డబ్బులు లేవని అంటూ ఉంది. అంటే డబ్బులు లేకనే పబ్లిక్ సెక్టార్ నడపలేకుండా ఉన్నాం అన్నప్పుడు, ప్రైవేటీకరించి, ప్రైవేట్‌రంగంలో రిజర్వేషన్ల కోసం రాయితీలు, పైసలు వాళ్ళకు ఇవ్వాలి అని అంటే దానికి ప్రభుత్వం సిద్ధపడుతుంది అని నేను అనుకోను. మొత్తంగా పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థే అమానుషమైనది. అయితే అది ఇవ్వాళ ఉంది. దాని లాజిక్‌ను స్టెప్ బై స్టెప్ మనం కౌంటర్ చేసుకుంటూ రావాలి. దాంట్లో ఒక అంశం తప్పనిసరిగా నువ్వు సామాజిక న్యాయం అన్నదాన్ని గుర్తించాలి. ప్రైవేటు పెట్టుబడితో పెట్టినా సరే రిజర్వేషన్లు కల్పించాలి, కార్మికుల హక్కులను గుర్తించాలి. సంఘాలు పెట్టుకునే హక్కుని గుర్తించాలి. లాకౌట్, లే ఆఫ్, రిట్రెంచ్‌మెంట్ - వీటి విషయంలో అంతా నీ ఇష్టం కాదు, హైర్ అండ్ ఫైర్ ఉండటానికి వీలులేదు. ఇవన్నీ కూడా పెట్టుబడిదారీ లాజిక్ మీద పరిమితులు పెడతాయి. ఉద్యోగులను తీసుకుంటే తీసుకుంటాం, తీసేస్తే తీసేస్తాం. ఇది పెట్టుబడి దారీ లాజిక్‌కి అవసరం. ఇష్టం లేకపోతే మూసేస్తాను, ఇష్టం ఉంటే నడుపుతాను. ఇదీ పెట్టుబడిదారీ లాజిక్‌కి అవసరం. ధరల మీద ఏ రకమైన అదుపు పాటించను. ఇది కూడా పెట్టుబడిదారీ లాజిక్‌కి అవసరం. వీటన్నింటి మీద మనం పరిమితులు పెట్టుకుంటూ వస్తున్నాం చాలాకాలంగా.

పారిశ్రామిక వివాదాల చట్టంలో సెక్షన్ 25కు ఉపక్లాజ్‌లు చాలా కలిపారు. ఏమని? రిట్రెంచ్‌మెంట్ గానీ, లే ఆఫ్ గానీ, లాకౌట్ గానీ నీ ఇష్టం వచ్చినట్లు చెయ్యటానికి వీల్లేదు, గవర్నమెంట్ పర్మిషన్ తీసుకోవాలి అని. పెట్టుబడిదారీ లాజిక్ మీద అదొక నిర్బంధం. అట్లా ఆ లాజిక్‌ను కౌంటర్ చేస్తూ రిజర్వేషన్లు కూడా పెట్టాలి అన్నది తీసుకురావటం కష్టమేమీకాదు. ఇప్పటివరకు లేదు కాబట్టి కొత్తగా అనిపిస్తుంది. అంతే. 100 శాతం పెట్టుబడిదారీ లాజిక్ ఇవ్వాళేమీ అమలు కావట్లేదు. చాలా సామాజిక నియంత్రణ దానిమీద ఉంటూ వస్తున్నది. పెట్టుబడి గుత్తాధిపత్యం మీద నియంత్రణ ఉంది, విదేశీ పెట్టుబడి ఎంత దామాషాలో ఉండొచ్చో ఫెరా కింద నియంత్రణ ఉండేది. లేబర్ చట్టం కొంత నియంత్రణ పెట్టింది. అట్లా మనం రిజర్వేషన్‌ల ద్వారా కూడా వాళ్లమీద నియంత్రణ పెట్టొచ్చు. అక్కడ సమస్య లేదు.

సమస్య ఎక్కడ అంటే అసలు గతంలో ఉన్నటువంటి నియంత్రణ కూడా ఉండటానికి వీల్లేదు, మొత్తం తీసెయ్యాలి అని ఇవ్వాళ అంతర్జాతీయంగా వస్తున్న ఒత్తిడి అసలు సమస్య. అటువంటి నేపథ్యంలో కొత్త నియంత్రణ మనం పెట్టగలమా అనేది సమస్య. ఎప్పటికప్పుడు వీలైనంత ఎక్కువగా పెట్టుబడి సంచయం జరగాలన్న లాజిక్‌కు రిజర్వేషన్‌లు వ్యతిరేకం కదా అంటే ఆ లాజిక్‌కు వ్యతిరేకం అయిన అనేక అంశాలు ఇప్పటికే అమలు అవుతున్నాయి. కార్మికుల హక్కుల అమలు అవుతున్నాయి. యూనియన్‌లు పెట్టుకునే హక్కు అమలవుతున్నది. సమ్మె చేసే హక్కు అమలవు తున్నది. ఇండస్ట్రియల్ డిస్ప్యూట్ యాక్ట్‌లో సెక్షన్ 25 ఎన్,ఓ,ఎంలు అమలవుతున్నాయి. ఎంఆర్‌టీపి యాక్ట్ అమలయింది. ఫెరా యాక్ట్ అమలయింది. కంపల్సరీగా 8.33 శాతం బోనస్ ఇవ్వాలి అన్నటువంటి రూల్ కూడా అమలవుతున్నది. ఇవన్నీ పెట్టుబడిదారీ లాజిక్‌కి వ్యతిరేకమే. కాబట్టి రిజర్వేషన్ కూడా అమలు కావచ్చు. కాబట్టి సమస్య ఎక్కడా అంటే ఇప్పటిదాకా అమలవుతున్న ఈ అన్ని రకాల నియంత్రణలూ తీసెయ్యాలి, వాటిల్లో ఏదీ ఉండటానికి వీల్లేదు అన్నటువంటి వాతావరణంలో మనం ఈ డిమాండ్ పెడుతున్నాం. అక్కడ మనకు అదనంగా సమస్య వస్తున్నది.

ప్రశ్న : ప్రభుత్వ, ప్రైవేటు రంగ పరిశ్రమల్లో పర్మనెంట్ పనులు కూడా కాంట్రాక్టు పద్ధతిలో చేయించుకుంటున్నారు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో ప్రైవేటు రంగంలో రిజర్వేషన్ ఎట్లా సాధ్యపడుతుంది?

జవాబు : ఇప్పుడు చెప్తూ వచ్చిన సమస్యలలో అది ఒకటి. మనం డిమాండ్ ఒక నేపథ్యంలో పెడుతున్నాము. ఒక పర్మనెంట్ లేబర్ ఫోర్స్ లేకుండా మొత్తం పనిని కాంట్రాక్టు పద్ధతిలో చేయించుకొనేటటువంటి పరిస్థితి ఏర్పడింది. పరిశ్రమల్లో పర్మనెంట్‌గా అవసరమైన పనుల్ని కాంట్రాక్టు పద్ధతిలో చేయించుకోవచ్చునా అంటే,

చేయించుకోకూడదు అని కోర్టులు చెప్తున్నాయి. కాని వాళ్ళు దానిని పర్మనెంట్ పని కాదని, టెంపరరీగా అవసరమైనది అని చూపించుకుంటూ వస్తున్నారు. అప్పుడప్పుడు కోర్టులు ఒక రకంగా తీర్పు ఇస్తే, అప్పుడప్పుడు ఇంకొక రకంగా తీర్పు ఇస్తాయి. పరిస్థితి అది. మీరు అడిగిన ప్రశ్న వాస్తవమైనదే. అందుకే క్లిష్టమైన పరిస్థితుల్లో మనం ఈ డిమాండ్ పెడుతున్నాం అని చెప్పాను. అందువల్ల ఈ డిమాండ్ సాధించుకోవాలి అంటే చాలా బలమైన రాజకీయ సంకల్పం మనం కలిగించగలగాలి - పార్టీలలో కాని, ప్రజల్లో కాని, ఉద్యమాలలో కాని. దానికి చాలా కృషి చేయవలసిన అవసరం ఉంటుంది.

ప్రశ్న : గోదావరి జిల్లాల్లో బిసిలుగా ఉన్న అగ్నికుల క్షత్రియులను ఎస్‌టిలలో చేర్చాలి అనే డిమాండ్ సహేతుకమేనా?

జవాబు : అగ్నికుల క్షత్రియులు శ్రీకాకుళంలో కూడా ఉన్నట్టున్నారు. కోస్తా జిల్లాల్లో గోదావరి తీరం నుండి పైకి ఉన్నట్టున్నారు. అన్నిచోట్ల ఒకేరకంగా లేరు అనేది నా అభిప్రాయం కూడా నేను చూసిన మేరకు. కాట్రేనికోనలో అంటే గోదావరి లంకల్లో చూస్తే చాలావరకు ఆదివాసీ లక్షణాలు కన్పిస్తాయి వాళ్ళలో. శ్రీకాకుళం తీరంలో చూస్తే అంతగా కనిపించవు. ఎస్‌టిలలో చేర్చాలి అన్న డిమాండ్ మనం ఆమోదించాలా లేదా అంటే వాళ్ళ జీవన విధానం ఆదివాసీ జీవన విధానంగా మనం గుర్తించాలా లేదా అనేదాన్ని బట్టి ఉంటుంది. దానికి కొంత అధ్యయనం కావాలి. నేను చూసినంతమేరకు తూర్పుగోదావరి జిల్లా లంకల్లో ఉన్నవాళ్ళకు ఆదివాసీ లక్షణాలు చాలా కనిపిస్తాయి. మొన్న తుఫానులో ఎక్కువగా చనిపోయింది వాళ్ళే. అయితే నేను అనేది ఏమిటంటే అదనంగా సదుపాయాలు కావాలి అని డిమాండ్ చెయ్యటానికి ఎస్‌టిలలో చేర్చండి అని పెట్టవలసిన అవసరం లేదేమో. అది కూడా ఆలోచించాలి. రజకుల్ని ఎస్‌సిలలో చేర్చాలి అనే డిమాండ్ చాలాకాలంగా పెడుతూ వస్తున్నారు. అంటరానితనం అనేది రజకుల విషయంలో ఇక్కడ లేదు. బీహార్‌లో ఉంది కాబట్టి బీహార్‌లో రజకులు అంటరాని కులం. ఎస్‌సి కిందకి వస్తారు వాళ్లు. ఇక్కడ అది లేదు. తక్కువ కులంగా చూస్తారు. అది వేరే సంగతి. కాని అంటరానితనం అనే ఆ ప్రత్యేకమైనటువంటి ప్రతిబంధకం ఎవరికైతే ఉందో వాళ్ళను మాత్రమే ఎస్‌సిలుగా గుర్తించటం అనేది ఒక ప్రిన్సిపుల్. దానికి కట్టుబడి ఉంటూ వేరే ఏదైనా బిసి కులం ఇంకా అదనంగా సదుపాయాలు కావాలి అంటే మా వెనకబాటుతనం దృష్ట్యా మాకు అదనంగా సదుపాయాలు ఇవ్వమని డిమాండ్ చెయ్యటం న్యాయం అవుతుంది తప్ప మమ్మల్ని ఎస్‌సిలలో పెట్టండి, ఎస్‌టిలలోపెట్టండి అంటే ఒక ప్రిన్సిపుల్‌ని మనం చెరిపేస్తున్నాం, అది దీర్ఘకాలికంగా నష్టం చేస్తుందేమో కొంచెం ఆలోచించాలి. ఆ ప్రిన్సిపుల్‌ను మనం చెరిపేస్తే అది వేరే రకాలుగా నష్టం చేస్తుంది. దానికి బదులు మేము బిసిలలో కూడా

బాగా వెనుకబడి ఉన్నాం కాబట్టి, మాకు అదనంగా ఫెసిలిటీస్ ఇవ్వండి అని డిమాండ్ పెట్టడం న్యాయంగా ఉంటుందేమో కొంచెం ఆలోచిస్తే బాగుంటుంది.

ప్రశ్న : చట్టసభల్లో బిసిలకు కూడా రిజర్వేషన్ ఇస్తే బహుజనులకు అధికారం వస్తుంది గదా! రిజర్వేషన్లు కొన్ని కులాలకే కాకుండా అన్ని కులాలకు జనాభా ప్రాతిపదికన ఏర్పాటు చెయ్యాలి. దీనిపై మీ అభిప్రాయం.

జవాబు : మొదటిది కరెక్టు. బహుశా త్వరలో రావచ్చు కూడా. ఇప్పుడు ఎట్లయితే పంచాయితీరాజ్ వ్యవస్థలో పెట్టారో, పార్లమెంట్, అసెంబ్లీలో కూడా రావచ్చు. బహుశా రాబోయే దశాబ్దంలోపల వెనకబడిన కులాలకు కూడా రిజర్వేషన్లు వస్తాయని నేను అనుకుంటున్నాను. అది న్యాయమైనదే. అన్ని కులాలకు అన్ని రంగాలలో రిజర్వేషన్లు ఏర్పాటు చెయ్యాలి. చెయ్యొచ్చు. అయితే కులం జనాభాను బట్టి చెయ్యడం కంటే ఇతర ఆదాయ మార్గాలు అసలే లేనివాళ్లకు ఎక్కువ రిజర్వేషన్లు ఇచ్చి, ఆదాయ మార్గాలు ఉన్నవాళ్ళకు వాళ్ళ జనాభా ప్రాతిపదిక కంటే కూడా తక్కువగా ఇవ్వాలి. వాళ్ళను ఉద్యోగరంగం నుంచి బయటకు పంపించే మార్గం ఏదన్నా ఉంటే ఇంకా బెటర్‌గా ఉంటుంది. ఎందుకంటే ఆదాయానికి ఉద్యోగం ఒక్కటే మార్గం కాదు కదా. వేరే మార్గాలు చాలా ఉంటాయి. ఇతర ఆదాయ మార్గాలు ఉండే కులాలు, లేని కులాలు అనే తేడా పాటించొచ్చు. దళితులకు వేరే ఆదాయ మార్గాలుండటం చాలా కష్టం, ఆస్తి ఉండేవాళ్ళు కొద్దిమందే ఉంటారు. అప్పుడు వాళ్ళకు దామాషా కంటే ఇంకా ఎక్కువ రిజర్వేషన్లు కల్పించవచ్చు. అవి ఉండేవాళ్ళకు ఇంకా తక్కువ కూడా చెయ్యొచ్చు. అవన్నీ ఒక దీర్ఘకాలిక ప్రక్రియలో రావాల్సిన విషయాలు అనుకోండి.

ప్రశ్న : ఎస్‌సి, బిసిలలో క్రీమిలేయర్‌కు కూడా రిజర్వేషన్లు ఉండటం సరయిన దేనా? అలాగే హరిజన క్రైస్తవులను ఎస్‌సిలలో చేర్చమని వచ్చిన డిమాండ్ సరయినదేనా?

జవాబు : సుప్రీంకోర్టు మండల్ కమిషన్ తీర్పులో క్రీమీలేయర్‌ను చట్టబద్ధం చేసి కూర్చుంది. మొత్తంగా అన్ని కులాలలోను క్రీమీలేయర్‌ను ఐడెంటిఫై చేయమంది. ఆ కులాల్లో కొంతమందిని ఐడెంటిఫై చేసి, వాళ్ళకు రిజర్వేషన్లు వర్తించవు, వీళ్ళను రిజర్వేషన్ల నుంచి తొలగించాలి అంటే ఏదో ఒక క్రైటీరియా పాటించాలి. ఏ క్రైటీరియా అనేది వాళ్ళు చెప్పలేదు. ఊరికే ఐడెంటిఫై చెయ్యమన్నారు రాష్ట్రాలను. ఎట్లా ఐడెంటిఫై చేస్తారో మీరు చెయ్యండి, ఒకసారి ఉద్యోగాలు వచ్చిన వాళ్ళు అనా, వేరే ఆదాయాలు ఉన్నవాళ్ళు అనా, ఆస్తులు ఉన్నవాళ్ళు అనా ఏ ప్రాతిపదికన చేయాలి? నేననుకునేది ఏమిటంటే అన్ని కులాలకు కలిపి ఒకే ఒక క్రైటీరియాను పెట్టి క్రీమీలేయర్‌ను నిర్వచించడం నష్టం చేస్తుంది అనుకుంటున్నాను నేను. ఇప్పటికీ రిజర్వేషన్ కోటాను

అందుకోలేనటువంటి కులాలు చాలా ఉన్నాయి. భర్తీ కాకుండా ఉండిపోయే కోటా కూడా చాలా కులాలకు సంబంధించి ఉంది. ఎస్‌సిలకు చాలావరకు అదే జరుగుతున్నది. బిసిలలో కూడా కిందిస్థాయిలో ఉన్న కులాలకు అదే జరుగుతున్నది. అటువంటప్పుడు అప్పటికే పొందినవాళ్ళను తీసేస్తామూ అంటే అసలే ఎవ్వరూ అందుకోలేని పరిస్థితి వస్తుంది. కాబట్టి వీళ్ళు ఐడెంటిఫై అంటూ చెయ్యదల్చుకుంటే జనరల్ ప్రిన్సిపుల్‌గా క్రీమీలేయర్ అన్నదాన్ని ఆమోదించకుండా, ఏ కులాల్లో అయితే తమ కోటాను అందుకొనే స్థాయికి వాళ్ళు రాగలుగుతున్నారో ఆ కులాలలో మాత్రమే ఒకసారి పొందిన వాళ్ళకు మళ్ళీ ఇవ్వకూడదు అనో, లేదా ఇతరత్రా సమాన క్వాలిఫికేషన్ ఉన్నవాళ్ళు పోటీకి వస్తే దాంట్లో తల్లిదండ్రులు రిజర్వేషన్లు పొందనివాళ్ళు అయితే వాళ్ళకు ప్రిఫెరెన్స్ ఇవ్వాలనో, ఈ రకమైన క్రైటీరియాను ఏదన్నా కావాలంటే పెట్టుకోవచ్చు.

అంతే తప్ప జనరల్‌గా ఎస్‌సి, ఎస్‌టి, బిసిలు అందరికీ కలిపి క్రీమీలేయర్ డెఫినిషన్ ఒకటి పెట్టేస్తే మొత్తంగా అందుకోలేకపోతున్న కులాలు అసలే అందుకోలేని పరిస్థితిలో పడతాయి. అది సరైనది కాదు. తెలంగాణలో కొన్ని కులాలు నేను చెప్పగలుగుతాను, బహుశా మీ ప్రాంతంలో కొన్ని కులాలు మీరు చెప్పగలుగుతారు. ఆ కులాలకు పెట్టినటువంటి కోటాతో సమానంగా, ఇంకా చెప్పాలంటే ఎక్కువగా కూడా పోటీకి రాగలుగుతున్నారు. అటువంటి కులాలకు కావాలంటే - ఒకసారి పొందిన వాళ్ళకు ఇవ్వద్దు అనో, దాంట్లో ఇతరత్రా ఆస్తులు ఉండేవాళ్ళకు ఇవ్వద్దనో ఆ రకమైన తేడా ఏదన్నా పెట్టవచ్చును. ఇతరత్రా సమాన అర్హతలుండేవాళ్ళు పోటీకి వచ్చినప్పుడు వాళ్ళల్లో రిజర్వేషన్ పొందిన కుటుంబం ఏది, పొందని కుటుంబం ఏది అనే తేడాలు చూసి ఉద్యోగాలు ఇవ్వాలని పెట్టవచ్చును. దాంట్లో ఇబ్బంది లేదు కానీ, సుప్రీంకోర్టు చేసినటువంటి పని మాత్రం సరయినది కాదని నేననుకుంటున్నాను. మొత్తంగా క్రీమీలేయర్‌కు ఒక క్రైటీరియా పెట్టడం సరయినది కాదేమో.

ఇక దళిత క్రైస్తవులను ఎస్‌సిలలో చేర్చమనే డిమాండ్ విషయం - ఇక్కడ సమస్య ఏమిటంటే గ్రామీణ ప్రాంతాలలో దళిత క్రైస్తవులు చాలాచోట్ల ఏ రకంగానూ దళితుల కంటే భిన్నంగా లేరు. కారంచేడు, చుండూరు లాంటి ఘటనలలో చచ్చిపోయిన వాళ్ళంతా క్రైస్తవులే. వాళ్ళైనా, ఆ రకంగా దాడులకు గురయ్యే వేరెవరైనా క్రైస్తవులుగా పరిగణింపబడడం లేదు. వాళ్ళు దళితులుగానే పరిగణింపబడుతున్నారు, దళితులుగానే బతుకుతున్నారు, దాడికి గురవుతున్నారు. పట్టణ ప్రాంతాలలో ఉన్న దళిత క్రైస్తవులలో కొంతమంది మాత్రమే కొంత అడ్వాన్స్ కాగలిగారు. కాబట్టి నేననుకుంటాను జనరల్ డిమాండ్‌గా అది కరక్టే. కాని దాంట్లో మళ్ళీ వర్గీకరణ జరగాల్సిన అవసరం ఉంటుంది బహుశా. అది ఏ ప్రాతిపదిక మీద జరగాలి? పట్టణ ప్రాంతాలు, గ్రామీణ ప్రాంతాలు అనా? చదువుకున్న వాళ్ళు, చదువుకోని వాళ్ళు అనా? ఏదో ఒక ప్రాతిపదిక మీద

కొంత వర్గీకరణ అవసరం అవుతుంది. ఆ వర్గీకరణ చేసి ఎస్‌సిలలో చేర్చితే అప్పుడు సహజంగానే జనాభా పెరుగుతుంది కాబట్టి మొత్తం రిజర్వేషన్ కోటా కూడా పెంచటం అవసరం అవుతుంది. అటువంటి ఆలోచన దృష్టిలో పెట్టుకునే పనయితే అది న్యాయమైన డిమాండే అని నేననుకుంటున్నాను.

ప్రశ్న : పదిరికుప్పం, కారంచేడులలో దళితులపై జరిగిన దాడిని దళితులు రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ప్రతిఘటించటంతో దళితులను చీల్చటానికి పాలకవర్గాలు చేస్తున్న సామాజిక కుట్రే ఎంఆర్‌పిఎస్ అనుకుంటున్నాను. విభజన చేస్తే ఎస్‌టిలలో కూడా చెయ్యాలి కదా?

జవాబు : గిరిజనులలో కూడా జరగాలనేది నా అభిప్రాయమని ఇంతకుముందే చెప్పాను. డిమాండ్ కూడా ముందుకు వస్తున్నది. ఎంఆర్‌పిఎస్ ఉద్యమం బిజెపి, తెలుగుదేశం వాళ్ళు మొదలుపెట్టిన ఉద్యమం కాదు. అది మనకు తెలుసు. ఈ ఉద్యమం పుట్టింది మాదిగ కులస్తులలోనే. వాళ్ళే డిమాండ్ ముందుకు తీసుకొచ్చారు. వాళ్ళకు ఏ సామాజిక కుట్ర ఆపాదించటం సాధ్యం కాదు. బిజెపి వాళ్ళు, తెలుగుదేశం వాళ్ళు సపోర్టు చెయ్యటంలో కుట్ర ఉంటే ఉండవచ్చును. ఏ ఉద్యమాన్ని వాళ్ళు ఎందుకు సపోర్టు చేస్తారు అనంటే - ఈ రోజు అన్ని పార్టీలు తెలంగాణ జిల్లాలలో నక్సలైట్లను సపోర్టు చేస్తున్నాయి. నక్సలైట్లకు అనుకూలంగా మాట్లాడడం అన్ని పార్టీలకు అలవాటయిపోయింది తెలంగాణ జిల్లాల్లో. దానికి వాళ్ళ కారణాలు వాళ్ళకు ఉన్నాయి. సపోర్టు చేయడమనేది ఒక అవకాశవాదం అనుకోండి, భయం అనుకోండి, ఏదయినా అనుకోండి. వాళ్ళు ఎందుకు సపోర్టు చేస్తున్నారు అనేది కాకుండా ముందుకు వచ్చిన డిమాండ్ న్యాయమైనదా కాదా అన్నది మనకు ప్రాతిపదిక కావాలి సపోర్టు చెయ్యటానికైనా, వ్యతిరేకించటానికైనా. ఎస్‌సిలలో అసమానత్వం లేదు, వెనుకబడి పోవటానికి చారిత్రక నేపథ్యం ఏమీ లేదు అనేది నాకు తెలిసిన ప్రాంతాల వరకైతే వాస్తవం కాదు. అసమానత్వం ఉంది.

నాకు తెలంగాణ గ్రామీణ ప్రాంతాలతో సుమారుగా పరిచయం ఉంది, రాయలసీమతో కూడా. మాదిగలను ఇతర దళిత కులస్తులు తమకంటే తక్కువగా చూడటం ఉంది. ఉద్యోగాలు పొందటంలోనూ అసమానత్వం ఉంది. హరిజన అనే మాట కామన్ యూసేజ్‌లో మాల అయినా, మాదిగ అయినా అన్ని దళిత కులాలు అనే అర్థంలో ఉపయోగిస్తారు. కానీ వరంగల్‌లో మాదిగలను మాత్రమే హరిజనులు అంటారు. మాలవాళ్ళు తమను తాము హరిజనులు అని అనుకోరు. నీ కులం ఏందీ అంటే హరిజన అంటారు. హరిజన అంటే మాలా మాదిగా అని అడిగితే హరిజన అని చెప్పినాక మళ్ళా మాలా మాదిగా అని అడుగుతావు నువ్వు అని అంటారు వరంగల్‌లో.

మాదిగలు మాత్రమే హరిజనులుగా తమను తాము భావించుకుంటారు. వేరే వాళ్ళు కూడా అదే భావిస్తారు. కాబట్టి తేడా ఉంది. ఉత్తరాంధ్ర గురించి నేను చెప్పలేను. ఇతర ప్రాంతాలలో కూడా తప్పనిసరిగా ఆ తేడా ఉంది. ఉద్యోగాలలో సమానంగా అందుకుంటున్నారా, అందుకోలేకపోతున్నారా అనేదాని గురించి అందుకే ప్రత్యేకంగా మాధవరావు గారితో మాట్లాడాను. ఆయన కూడా వాస్తవంగా తేడా ఉంది అని అన్నాడు. ఎంఆర్‌పిఎస్ వాళ్ళు పబ్లిక్ మీటింగులలో కూడా తిడుతున్న ఐఏఎస్ ఆఫీసర్లలో మాధవరావుగారు ఒకరు. ఆయన చాలా బాధపడుతున్నారు ఆ విషయంలో. నన్ను అనవసరంగా తిడుతున్నారు, మొదటనుంచి కూడా ఈ రెండు కులాలు కలిసి ఉండాలి, కలిసి హక్కులు పొందాలి అని కోరుకున్న వాళ్ళలో నేను ఒకడిని అంటారు ఆయన. తన కూతుళ్ళు ఇద్దరినీ కూడా ఆయన మాదిగ కులస్తులకే ఇచ్చి పెళ్ళి చేసినట్టున్నారు. ఇది గుర్తించకుండా నన్ను తిడుతున్నారు అనవసరంగా వీళ్ళు అని ఆయన బాధపడుతూ ఉంటాడు. అసమానత్వం ఉంది అని ఆయన లాంటివాళ్ళే గుర్తించినప్పుడు మనం దీనిని సామాజిక కుట్రగా అనుకోవడం సరయినది కాదని నా అభిప్రాయం.

ప్రశ్న : క్రైస్తవ, ముస్లిం సంస్థలు మైనారిటీలకు న్యాయం చేకూర్చకుండా వ్యాపార సంస్థలుగా మారుతున్నాయి. కొన్ని మత సంస్థలు విదేశీ నిధులను తమ సొంతానికి వాడుకుంటూ మైనారిటీ హక్కులను కాలరాస్తున్నాయి. దీనిపైన మీ అభిప్రాయం తెలియచేయగలరు.

జవాబు : రాజ్యాంగంలో మైనారిటీలకు రెండు రకాల హక్కులున్నాయి. ఒకటి - తమ మతపరమైనటువంటి వ్యవహారాలను తామే నిర్వహించుకునే హక్కు. రెండవది - తమ మతానికి చెందిన ప్రజలకోసం విద్యాసంస్థలు నిర్వహించుకునే సదుపాయం. ఈ రెండు వేరు వేరు హక్కులు వారికి ఉన్నాయి. బహుశా మీ ప్రస్తావన మతపరమైన వ్యవహారాల గురించి కాదనుకుంటా. తమ వాళ్ళ అభివృద్ధి కోసం విద్యాసంస్థలను నిర్వహించుకోవడం అనే రెండవ హక్కు గురించి అయి ఉంటుంది. దానికి రాజ్యాంగం ఏమి చెప్తుందంటే కేవలం మైనారిటీల కోసం విద్యాసంస్థలు అనేవి పెట్టకూడదు. ఇతరులకు కూడా వాటిలో సీట్లు ఇవ్వాలని చెప్తుంది.

వాస్తవానికి ఏం జరుగుతూ ఉందంటే మైనారిటీల విద్య కోసం, వాళ్ళలో విద్యావ్యాప్తి కోసం, వాళ్ళను బాగుచేయడం కోసమని చెప్పి పెట్టిన అనేక సంస్థలు పూర్తిగా వ్యాపార సంస్థలుగా మారిపోవడమనేది జరుగుతూ ఉంది. హైదరాబాద్‌లో ముస్లిం ప్రజానీకానికి చెందినటువంటి కొన్ని వ్యాపారసంస్థలు ఉన్నాయి. వాళ్ళు పెట్టిన మెడికల్ కాలేజీలలో, ఇంజనీరింగ్ కాలేజీలలో సీట్లు వాళ్ళ ముస్లింలకు ఇవ్వడం లేదు. అంతా డబ్బులున్న రెడ్డి, కమ్మ కులస్తులే కొనుక్కుంటున్నారు. ప్రైవేట్ కాలేజీలలో డొనేషన్ కట్టాలి కదా. ముస్లింల దగ్గర డబ్బులు లేవు. డొనేషన్లు అగ్రకులాల వాళ్ళే

కడుతున్నారు. వాళ్ళే సీట్లు తెచ్చుకుంటూ ఉన్నారు. అయితే దీని అర్థం ఆ మైనారిటీలు తమ విద్యావ్యాప్తికి, తమ విద్యా అవసరాలకు సంస్థలు పెట్టుకోవచ్చు అనే హక్కును తీసేయాలని కాదు. అవి వాస్తవంగా మైనారిటీలకు ఉపయోగపడేటట్లు చూడాలి. అట్లా ఉపయోగపడేటట్లు చూడటానికి ప్రత్యేకమైన మార్పులు తీసుకురావాల్సి ఉందని నేను అనుకుంటున్నాను. ఉదాహరణకు మైనారిటీల పేరు మీద నడిచే సంస్థలలో సగం సీట్లు కచ్చితంగా మైనారిటీలకే ఇవ్వాలి. ఇప్పుడు రాజ్యాంగంలో రివర్స్ ఉంది. అన్నీ మైనారిటీలకే ఇచ్చుకుంటారేమోనన్న ఉద్దేశంతో పరాయి మతస్తులకు సీటు నిరాకరించడానికి వీలు లేదని రాజ్యాంగంలో ఉంది. అప్పుడు అట్లా ఆలోచించారు. ముస్లింలు, క్రైస్తవులు అనే పేరుతో పెట్టుకుని వాళ్ల వాళ్లకే సీట్లు ఇచ్చుకుంటారేమో, విద్యా సంస్థలలో వేరే వాళ్ళను నిరాకరించడం కరెక్టు కాదు కాబట్టి వేరే వాళ్లకు కూడా సీట్లు ఇవ్వాలి అని రాశారు. ఇవ్వాళ పరిస్థితి ఏమయిపోయిందంటే వేరే వాళ్ళకు మాత్రమే కాదు వీళ్లకు కూడా ఇవ్వాలి అని చెప్పాల్సిన పరిస్థితి వచ్చింది. ఎందుకంటే క్రైస్తవులకు, ముస్లింలకు పైసలు లేవు కాబట్టి. సగం సీట్లు కచ్చితంగా మైనారిటీలకే ఇవ్వాలి అని చెప్పి ఒక సవరణ తీసుకొస్తే బాగుంటుందని నేను అనుకుంటున్నాను.

అట్లాగే అక్కడ పనిచేసే ఉద్యోగులను ఎక్స్‌ప్లాయిట్ చెయ్యడం విపరీతంగా జరుగుతున్నది. ఎందుకంటే వాళ్ళ మేనేజ్‌మెంట్ రూల్స్, ప్రొసీజర్స్ ఎట్లా ఉంటాయనే దాంట్లో కోర్టులు జోక్యం చేసుకోవచ్చా, చేసుకోకూడదా అని చాలా కేసులు నడిచాయి. చాలా గందరగోళమైన తీర్పులు వచ్చాయి. మొత్తం మీద ఏమిటంటే కొంత పర్యవేక్షణ యూనివర్సిటీ చేయవచ్చుగానీ, బేసిక్‌గా మేనేజ్‌మెంట్‌లో యూనివర్సిటీ కూడా జోక్యం చేసుకోవడానికి వీలులేదు అని చెప్పి కోర్టులు తీర్పులు ఇచ్చి ఉన్నాయి. దాంతో వాళ్ళు మైనారిటీ సంస్థలను ఇష్టారాజ్యంగా పరిపాలన చేస్తున్నారు. మాది మైనారిటీ సంస్థ కాబట్టి మా ఉద్యోగులను మేము ఎక్స్‌ప్లాయిట్ చేసుకుంటాము. వాళ్లకు మేము 500, 600 జీతాలిచ్చి చెప్పిచ్చుకుంటాము, అది మా హక్కు అనడం మొదలుపెడుతున్నారు. దీనిమీద కొన్ని కేసులలో కోర్టులు అట్లా కుదరదు, కనీసం కనీస వేతన చట్టం పాటించాలి, ట్రేడ్ యూనియన్‌కు సంబంధించినటువంటి హక్కులను మీరు గౌరవించాలి అని చెప్పాయి. మైనారిటీ సంస్థ కాబట్టి మైనారిటీలకు చెందిన వాళ్లనే అక్కడ లెక్చరర్లుగా, టీచర్లుగా నియమించుకొని, తక్కువ జీతాలు ఇస్తూ వాళ్ళని ఎక్స్‌ప్లాయిట్ చెయ్యటం కూడా మైనారిటీ హక్కేనంటే ఎట్లా? అట్లా అయిపోయింది. అట్లా చెయ్యడానికి వీలు లేదని కొన్ని తీర్పులు వచ్చాయి. కానీ ఇంకా అది పూర్తిగా క్లారిఫై కాలేదు.

దీనిని క్లారిఫై చేస్తూ ఒక చట్టం గానీ, రాజ్యాంగ సవరణ గానీ రావాల్సిన అవసరం ఉందనే ఫీలింగ్ నాకు కూడా ఉంది - ముఖ్యంగా కొన్ని మైనారిటీ సంస్థలు

చూసిన తరువాత. ఒకటి, అవి ఉద్దేశించింది మైనారిటీలలోని ధనవంతులు ఇంకా ధనవంతులు అవడానికి, విద్యా వ్యాపారం చేయడం కోసం కాదు. అవి మైనారిటీల విద్యా వ్యాప్తికోసం ఉద్దేశించబడ్డాయి. కాబట్టి నువ్వు ప్రైవేటు సంస్థగా పెట్టుకుంటే పెట్టుకో గానీ సగం సీట్లు కచ్చితంగా ఆ మైనారిటీలకే ఇవ్వాలి అనేదొకటి పెట్టాలి. అలాగే ఉద్యోగులకు సంబంధించినటువంటి నియమాలు, మేనేజ్‌మెంట్ ఏ రకంగా వాళ్లతో వ్యవహరిస్తుందనే విషయంలో తప్పనిసరిగా కోర్టులకు జోక్యం చేసుకునే పూర్తి అధికారం ఉండాలి. ఇతర విషయాలలో ఎట్లాగూ ఉంటుంది. ఎందుకంటే ఉద్యోగుల హక్కులను హరిస్తూ ఇది మైనారిటీ హక్కు అంటే కుదరదు. ఆ మార్పు కూడా అవసరం.

ప్రశ్న : రిజర్వేషన్ల వర్గీకరణ ఏ విధంగా జరగాలి? లిడ్ క్యాప్ గురించి మాకు తెలియజేయండి.

జవాబు : లిడ్ క్యాప్‌ను త్వరలో మూసేస్తారనుకుంటాను. లిడ్ క్యాప్ ఒకటి ఉంది కాబట్టి మాదిగలకు ఆదాయ అవకాశం ఉంది అనే వాదనకు కూడా అవకాశం మిగలకపోవచ్చు. వీకర్ సెక్షన్ కార్పొరేషన్ అని వికలాంగులకు సంబంధించిన కార్పొరేషన్ ఒకటుంది. అది చాలాకాలంగా ఏంచేస్తూ వస్తున్నదంటే - క్రచెస్, బ్రెయిలీ పుస్తకాలు, హియరింగ్ ఎయిడ్స్ లాంటివి ఫ్రీగా సరఫరా చేస్తూ వచ్చింది. అది ఒక మోడల్ సంస్థగా కూడా దేశవ్యాప్తంగా పేరు పొందింది. శంకరన్‌గారు ఐఏఎస్ ఆఫీసర్‌గా సోషల్ వెల్ఫేర్ డిపార్ట్‌మెంట్‌లో ఉన్నప్పుడు దానిని మొదలుపెట్టారు. ఇప్పుడు అది మూతబడే స్థితికి వచ్చింది. ఎందుకు మూత వేస్తామన్నారంటే 698 మందికి ఉద్యోగాలు ఇచ్చారంట దాంట్లో. వికలాంగులకే ఉద్యోగాలు ఇస్తారు దాంట్లో. ఎందుకోసమంటే వాళ్ళయితే కొంత సానుభూతి ఫీలయి పని బాగా చేస్తారని. వాళ్లు చేస్తూ వస్తున్నారు. కానీ ఏమయిందంటే పది వేలు, ఇరవై వేలు లంచం తీసుకుని ఉద్యోగాలు ఇస్తూ వచ్చారు. అట్లా ఉద్యోగులు 698 మంది అయ్యారు. ఇప్పుడు గవర్నమెంట్ ఏమంటుందంటే మీ జీతాలకే మీ బడ్జెట్ మొత్తం అయిపోతుంది, కాబట్టి మూసేస్తు న్నాను అంటోంది. అయితే మేము ఏమి చెయ్యాలి అంటే మీరు అక్రమంగా ఉద్యోగాలు సంపాదించు కున్నారు అంటోంది. అక్రమంగా మేము సంపాదించుకోవడం ఏమిటి, వాడు పది వేలు తీసుకుని ఉద్యోగం ఇస్తాను అంటే పదివేలు ఇచ్చి ఉద్యోగం తీసుకున్నాం మేము అని వాళ్ళు అన్నారు. ఆ పది వేలు తీసుకున్న వాడిని ఏమీ చెయ్యవు నువ్వు. వాడీపాటికి సెక్రటరీ అయినాడో, చీఫ్ సెక్రటరీ అయినాడో మాకు తెలియదు. వీళ్ళకు మాత్రం మీరు అక్రమంగా సంపాదించుకున్నారు కాబట్టి తీసేస్తున్నా మని చెప్పి కార్పొరేషన్ మూసేస్తున్నారు. వాళ్లు పాపం హైదరాబాదులో చాలాకాలంగా టెంట్ వేసుకుని కూర్చున్నారు. ఇట్లా వెల్ఫేర్‌కు సంబంధించిన ఒక్కొక్కటి మూసేసే మార్గంలో ప్రభుత్వం ఇవ్వాళ ఉంది.

ప్రశ్న : అగ్రకులాలలోని పేదలకు పది శాతం రిజర్వేషన్లు కల్పించాలనే డిమాండ్ సరయినదేనా?

జవాబు : సాంఘికంగా, విద్యాపరంగా వెనకబడి ఉండటం అనేదాని కిందికి వాళ్లు రారు. ఆర్టికల్ 15 క్లాజు 4 కింద గానీ, ఆర్టికల్ 16 క్లాజు 4 కింద గానీ ఇచ్చే రిజర్వేషన్లు అగ్రకులాలలో పేదలకు ఇవ్వటం కరెక్టు కాదు. నేననుకుంటాను అగ్రకులాలలో పేదవాళ్ళకు సహాయం చేయదల్చుకుంటే ఆర్థిక సహాయం చెయ్యటమే కరెక్టుగా ఉంటుంది. 15(4) కింద, 16(4) కింద ఆ రిజర్వేషను చెల్లదు. ఎందుకంటే అగ్రకులాలలో పేదవాళ్ళు సాంఘికంగా, విద్యాపరంగా వెనకబడిన వాళ్ళేమీ కారు. కూటికి పేదనైనా కులానికి పేదను కాను అనే అభిప్రాయం ఎట్లాగూ బలంగా సమాజంలో ఉంది కాబట్టి ఎకనామిక్‌గా హెల్ప్ చెయ్యొచ్చు. తప్పులేదు.

ప్రశ్న : కొంతమంది ఎస్‌సి, ఎస్‌టి దొంగ సర్టిఫికేట్లతో ఉద్యోగాలు చేస్తున్నారు. ప్రభుత్వం తెలిసి కూడా వారిపైన ఎటువంటి చర్యలు తీసుకోవడం లేదు. దీనిపైన మీ విశ్లేషణ?

జవాబు : విశ్లేషణ ఏముంటుంది. ఏ హక్కులనైనా దుర్వినియోగం చేసేవాళ్లు దుర్వినియోగం చేస్తారు. ముఖ్యంగా ఎస్‌టి సర్టిఫికేట్లు విపరీతంగా దుర్వినియోగం అవుతున్నాయనేది వాస్తవం. రెడ్లయితే కొండరెడ్డి అనీ, కాపు అయితే కొండకాపు అనీ ఈ రకంగా పెట్టుకొని రిజర్వేషన్లు వాడుకోవడం జరుగుతూ ఉంది. తెలిసినప్పుడు మనం బయటకు తీసుకువచ్చి, సరయిన కంప్లయింట్ ఇచ్చి చొరవగా దానిని ఆపగలిగితే మంచిది. అంతకంటే ఏం చెప్పగలుగుతాము? లేదా గిరిజనులకే ఇట్లా దొంగ సర్టిఫికేట్లు తీసుకునే అవకాశమిచ్చే మీ తెగల పేర్లను మీరే మార్చుకోండి అని చెప్పాలేమో. వాళ్లు తమ తెగల పేర్లను కోయతూర్ భాషలో పెట్టుకుంటే ఈ ఇబ్బంది లేకుండా ఉంటుం దేమో. అప్పుడు బహుశా వీళ్ళకు దొంగ సర్టిఫికేట్‌లకు అవకాశం లేకుండా పోతుంది.

ప్రశ్న : విద్యా ఉద్యోగ రిజర్వేషన్లలో ఎస్‌టిలు లేని చోట ఎస్‌సిలతో ఆ సీట్లు భర్తీ చేయవచ్చునా? చేయకూడదా?

జవాబు : చేయకూడదు.

ప్రశ్న : ప్రైవేటు సంస్థలలో పని చేసే టీచర్లు వెట్టిచాకిరీకి గురవుతున్నారు. వాటిపై మీ అభిప్రాయం?

జవాబు : అభిప్రాయం ఏముంటుంది, వెట్టిచాకిరీ గురించి ఒకే అభిప్రాయం ఉంటుంది. ఒకప్పుడు బతకలేక బడిపంతులు అన్నా, బడిపంతుళ్ళు బాగానే బతుకు తున్నారు అని తరువాత అనుకున్నారు, మళ్లీ బతకలేక బడిపంతులే అయిపోయింది. సంవత్సరన్నర కింద హైదరాబాద్‌లో ఒక ఎంఎల్ఎ ఒక మీటింగ్‌లో మాట్లాడుతూ

టీచర్లకు కనీస వేతనాల చట్టం ఒకటి చేయాలనుకుంటున్నాం అని చెప్పి సీరియస్‌గానే అన్నాడు. ఇంతవరకు కూలివాళ్లకు, వ్యవసాయ కూలీలకు, వీళ్ళకు వాళ్ళకు కనీస వేతన చట్టాలున్నాయి గానీ టీచర్లకు లేదు. మొట్టమొదటిసారిగా టీచర్లకు కూడా కనీస వేతనాల చట్టం చేయాల్సిన పరిస్థితి వచ్చినట్టుంది.

ప్రశ్న : పేదవర్గాల నుండే చిన్న ఎంట్రప్రెన్యూర్స్‌ను తయారు చేసే నిమిత్తం ఒక కన్సార్టియం ఏర్పాటు చేసి సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ మరియు స్టేట్ గవర్నమెంట్ సంస్థలు నిత్యం ఉపయోగించే వస్తువులనే ఉత్పత్తి చేయించి, వాటిని ప్రభుత్వమే కొనుగోలు చేసే ప్రక్రియ ఎలా ఉంటుంది? ఈ బైబ్యాక్ పాలసీ ద్వారా మార్కెట్‌లో నిలదొక్కుకునే అవకాశం ఉంటుంది కదా?

జవాబు : చేస్తే బాగానే ఉంటుంది. కాని గవర్నమెంటు ఏమీ చెయ్యదలుచ్చుకోలేదు కదా. ఎన్నైనా చెయ్యొచ్చు. ఇప్పుడు మన రాష్ట్రంలో 26 వేల స్మాల్ స్కేల్ ఇండస్ట్రీస్ సిక్ అయి ఉన్నాయి. వాళ్ళలో చాలామంది ఏం డిమాండు చేస్తున్నారంటే మేము ఉత్పత్తి చేసేవాటిని మేము మార్కెట్ చేసుకోలేకపోతున్నాము. చిన్న కంపెనీలకు మార్కెటింగ్ ప్రాబ్లెమే మేజర్ ప్రాబ్లెమ్. సరే ఫైనాన్స్ కూడా ప్రాబ్లమే గానీ దానికి ఇండస్ట్రియల్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్ ఉంది, వీళ్లూ వాళ్లూ ఏవో ఇస్తారు, ఎపిఐఐడిసి ఉంది, కొంత ఇస్తారు. మార్కెటింగే మాకు ఎక్కువ ప్రాబ్లెమ్ కాబట్టి గవర్నమెంట్ ఒక మార్కెటింగ్ వ్యవస్థ నెలకొల్పి మా దగ్గర కొనుగోలు చేసి అమ్మాలి అంటున్నారు. అది ఒక పరిష్కారం అవుతుంది. న్యాయమైన పరిష్కారం అవుతుంది. కానీ చెయ్యడానికి ప్రభుత్వం సిద్ధంగా లేదు. ఫైనాన్స్‌కు ఎట్లాగూ పబ్లిక్ సెక్టార్‌వే కొన్ని ఫైనాన్సింగ్ ఇన్‌స్టిట్యూషన్స్ ఉన్నాయి, వాళ్లు ఫైనాన్సింగ్ చేస్తున్నారు కొంతవరకు. మార్కెటింగ్ విషయంలో మీరిచ్చిన సూచన బాగానే ఉంటుంది గానీ గవర్నమెంటు సంసిద్ధత అయితే చూపడం లేదు.

ప్రశ్న : సాంఘికంగా, విద్యాపరంగా ఎస్‌సిలను బ్యాక్‌వర్డ్, మోర్ బ్యాక్‌వర్డ్ అని రెండుగా వర్గీకరిస్తే మాల మాదిగలు రెండూ ఒకే గ్రూపులోకి వచ్చే అవకాశం ఉందా? లేదా?

జవాబు : వాస్తవంగా తమ జనాభా దామాషాలో మాదిగలు అందుకోలేకపోయినట్లయితే - మాదిగలు అందుకోలేకపోతున్నారనే అనుకుంటున్నాము అందరమూ - ఈ ప్రమాదం లేదు. అట్లా కాకపోతే ఒకే గ్రూపులోకి వచ్చేటట్లయితే ప్రాబ్లెమే లేదు. ప్రాబ్లెమ్ ఉందని గదా సొల్యూషన్ గురించి ఆలోచిస్తున్నది. ఇద్దరూ అందుకుంటున్నారనుకుంటే సమస్య ఏముంది?

ప్రశ్న : దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థను ప్రైవేటు లాభానికి వదిలిపెట్టడం రాజ్యాంగ విరుద్ధం కాబట్టి, మొత్తంగా ప్రైవేటురంగం ఉండకూడదని డిమాండ్ చెయ్యాలి కానీ, ప్రైవేటు రంగంలో రిజర్వేషన్లు డిమాండ్ చేయడం అంటే ప్రైవేటురంగాన్ని సమర్థించడమే కదా?

జవాబు : టోటల్‌గా మారాలి అని డిమాండ్ చేసేటప్పుడు దాంట్లో కొద్దికొద్దిగా మార్పులు, సంస్కరణలకోసం ఫైట్ చెయ్యటం కూడా టోటల్‌గా మార్చడంలో భాగమే అవుతుంది. పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ అసలే ఉండకూడదు, అది మంచిది కాదు అని నమ్మే సోషలిస్టులే పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో కార్మికుల హక్కుల కోసం చాలా కాలంగా పోరాటాలు చేస్తూ వస్తున్నారు. ఎందుకు చేస్తూ వస్తున్నారు? అసలు పెట్టుబడి దారీ వ్యవస్థే ఉండకూడదు అని చెప్పేవాళ్లు పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ లోపల కార్మికులకు జీతం ఎంత ఇవ్వాలి; వాళ్లు ట్రేడ్ యూనియన్లు పెట్టుకోవచ్చా, పెట్టుకోకూడదా - ఈ స్ట్రగుల్ అంతా ఎందుకు చేస్తున్నారు అంటే ఈ స్ట్రగుల్ పెట్టుబడిదారీ లాజిక్‌ను బలహీన పరుస్తుంది. దాని లాజిక్‌నే ఎక్స్‌పోజ్ చేస్తుంది. దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థను ప్రైవేటు లాభానికి వదిలిపెట్టడం రాజ్యాంగ విరుద్ధం కాబట్టి అది ఉండకూడదు అనే డిమాండ్‌లో భాగమే ప్రైవేటురంగంలో రిజర్వేషన్లు డిమాండ్ చేయడం. దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థను ప్రైవేటు లాభానికి వదిలిపెట్టడం అన్నదానికుండే లాజిక్‌ను వ్యతిరేకించేటటువంటి డిమాండ్లే ఇవన్నీ కూడా. నువ్వు ప్రైవేట్ రంగంలో రిజర్వేషన్లు ఇవ్వాలి అంటే దానికి వాడు కౌంటర్‌గా ఏమంటాడు? నాకు లాభం ఎక్కడినుంచి వస్తుంది రిజర్వేషన్లు ఇస్తే అంటాడు. నువ్వు కార్మికులకు హక్కులు ఇవ్వాలి అంటే నేను కార్మికులకు హక్కులు ఇస్తే నాకు లాభం ఎక్కడ నుంచి వస్తుంది అంటాడు. నువ్వు మూసేసే ముందు గవర్నమెంటు పర్మిషన్ తీసుకోవాలి అంటే నాకు లాభం రాకపోతే నేను పర్మిషన్ ఎందుకు తీసుకోవాలి అంటాడు. అంటే - ఇది మొత్తం కూడా ప్రైవేటు పెట్టుబడి లాజిక్‌కూ, సామాజిక న్యాయం అనే డిమాండ్‌కూ మధ్య ఒక సంవాదం. ఈ సంవాదం ద్వారా ఏం చేయగలుగుతామంటే ప్రైవేటు పెట్టుబడి యొక్క ప్రైవేటు లాభాలు అనే తర్కాన్ని మనం బలహీనపర్చ గలుగుతాము. దానిని ఎక్స్‌పోజ్ చేయగలుగుతాము, దాని పట్ల ఒక వ్యతిరేకత సమాజంలో కలిగించగలుగుతాము. క్రమంగా బలహీనపర్చడం ద్వారా దానిని అధిగమించగల పరిస్థితులను మనం ఏర్పాటు చేసుకోగలుగుతాము. ఈ విషయంలో నైనా అంతే, వేరే ఏ విషయంలోనైనా అంతే. మీరు ఇంతకుముందు అడిగారు, ఈ విద్యా విధానమే బాగాలేదనుకున్నప్పుడు ఈ విద్య కావాలి అనుకోవడం, అది ప్రైవేటు రంగమా, ప్రభుత్వ రంగమా అని మాట్లాడడం ఎందుకు అని. ఈ ప్రపంచాన్ని మార్చాలి అని అనుకొనే వాళ్లు ఇప్పటివరకు ప్రపంచ నాగరికత సంపాదించుకున్న ఆలోచనలను ముందుగా తాము తెలుసుకోవాలి కదా. తాము తెలుసుకుంటూ ఈ ప్రపంచాన్ని మార్చాలి. ఆ తెలుసుకోవడానికి విద్య ఒక అవసరం.

అయినా మనకు నేర్పిస్తున్న విద్య అంతా పనికి రానిదేమీ కాదు. మొత్తంగా విద్యా విధానం అశాస్త్రీయంగా ఉందీ అంటే నేర్పిస్తున్న విషయాలు అన్నీ పనికిరానివని కాదు కదా. ఆ అశాస్త్రీయమైన వ్యవస్థలో భాగంగానే మనం ప్రపంచ నాగరికత నేర్చుకున్న విషయాలు నేర్చుకుంటూ ఉంటాము. నేర్చుకొని ఒక రకమైన జ్ఞాన సంపన్నులమై ఈ వ్యవస్థను మార్చటానికి మనం ముందుకు పోగలుగుతాము. అట్లే ఇదైనా. పెట్టుబడి యొక్క లాజిక్‌ను ఎక్స్‌పోజ్ చెయ్యటానికి, ఆ లాజిక్ ఎంత సంఘ వ్యతిరేకమూ, ఎంత ప్రజా వ్యతిరేకమూ, అది ఎట్లా దళితులకు వ్యతిరేకమూ, ఎట్లా స్త్రీలకు వ్యతిరేకమూ, ఎట్లా కార్మికులకు వ్యతిరేకమూ అనేది ఎక్స్‌పోజ్ చేసే క్రమంలో దానిని బలహీన పరుస్తాం. దానికోసం ఈ పాక్షికమైన డిమాండ్లు అన్నీ పెట్టుకుంటూ మనం స్ట్రగుల్ చేయాల్సి ఉంటుంది.

ప్రశ్న : మాదిగ దండోరా అంబేద్కర్‌ను పక్కకు పెట్టి జగజ్జీవన్‌రామ్‌ను ముందుకు తీసుకువస్తున్నది. దానిపట్ల మీ వైఖరి ఏమిటో తెలియజేయగలరు.

జవాబు : జగజ్జీవన్‌రామ్‌ను వాళ్లు గౌరవిస్తే మాకేమీ అభ్యంతరం లేదు గాని అంబేద్కర్‌ను పక్కన పెట్టడం కరెక్టు కాదు. అంబేద్కర్ ఒక కులం లేదా ఒక వర్గం నాయకుడు కాడు. నిజానికి నిన్న నేను మాట్లాడుతూ అన్నట్లు ఆయనను కేవలం దళిత నాయకుడిగా చూడటం కూడా సరి అయినది కాదు. ఆయన చాలా విశాలమైనటువంటి ప్రాపంచిక దృక్పథం ఉన్న రాడికల్ డెమోక్రాట్. అట్లా చూడవలసిన అవసరం ఉంది. అది పోయి ఇప్పుడు ఆయనను దళిత నాయకుడిగా చూస్తున్నాము. కనీసం దళిత నాయకుడిగా కూడా చూడకుండా ఒక కులం నాయకుడిగా మాత్రమే చూసి పక్కన పెట్టడమనేది చాలా తప్పు. ఈ విషయం మేము ఎంఆర్‌పిఎస్ వాళ్లకు చెప్పాం కూడా. మీరు జగజ్జీవన్‌రామ్ విగ్రహం పెడితే మాకు అభ్యంతరం లేదు కానీ అంబేద్కర్ ఫోటో తీసెయ్యొద్దు, అది కరెక్టు కాదు అని.

ప్రశ్న : ఎస్‌సిలకు ఇంత పర్సెంట్ రిజర్వేషన్లు అని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది కదా. ఆ పర్సెంట్ మొత్తం ఇంప్లిమెంట్ చేసినప్పుడు నిజంగా ఆ కులం పూర్తిగా లబ్ధి పొందకపోతే అప్పుడు విభజించడం సమంజసం కదా! అట్లా కాకుండా 8 పర్సెంట్ కూడా ఇంప్లిమెంట్ చేయకముందే విభజిస్తే ఆ 8 పర్సెంట్‌లోనే మీలో మీరు తన్నుకోండని ప్రభుత్వం పరోక్షంగా కలహం సృష్టించడమే కదా!

జవాబు : ఇంప్లిమెంటేషన్ పూర్తిగా కాకపోవడానికి గల కారణాలు మనం బయటకు తీయాలి, పూర్తి ఇంప్లిమెంటేషన్ కోసం ఫైట్ చెయ్యాలి, స్ట్రగుల్ చెయ్యాలి. అంటే ఇక్కడ ఏమవుతుందీ అంటే పూర్తిగా రిజర్వేషన్లు ఎవ్వరూ అందుకోలేకపోతున్నారు. ఆ అందుకోలేకపోవడంలో కూడా కొంతమంది కొంతవరకైనా రాగలుగుతున్నారు. మిగిలిన వాళ్లు ఆ మేరకు కూడా రాలేకపోతున్నారు. అందువలన డివిజన్ అడుగు

తున్నారు. అంటే పూర్తిగా అందుకోవడానికి కావాల్సిన పరిస్థితులు కల్పించాలి, పూర్తిగా అందుకోలేకపోవడానికి ఏవైతే ప్రతిబంధకాలు ఉన్నాయో వాటిని తొలగించాలి. ఆ ఉద్యమం వేరు, ఆ డిమాండ్ వేరు. అదీ చేద్దాం. వద్దని కాదు. తప్పనిసరిగా అందరూ చేయాల్సిందే. ఎప్పుడైతే ఎంఆర్‌పిఎస్ వాళ్ల డిమాండ్ న్యాయమైనదని ఒప్పుకుంటు న్నామో అప్పుడు వాళ్ళను కూడా దీనిలోకి ఆహ్వానిద్దాం. మొత్తంగా రిజర్వేషన్లు అనేది ఇంప్లిమెంటేషన్ జరగాలి, జరగడం లేదు. దానికి గల కారణాలు వెలికి తీసి మనం ఫైట్ చెయ్యాలి. దానికోసం ఇది ఆగనవసరం లేదు, దీనికోసం అది ఆగనవసరం లేదు. అది అర్థం చేసుకోమని కోరుతున్నాం.

ప్రశ్న : ప్రభుత్వం, ప్రైవేటు రంగాలు రెండూ కలిసి స్థాపించిన వాటిలో రిజర్వేషన్లు వర్తిస్తాయా? గవర్నమెంటు వాటా వరకు వర్తిస్తాయా?

జవాబు : పబ్లిక్ సెక్టార్ కార్పొరేషన్‌గా గుర్తింపు ఉంటే వర్తిస్తాయి. పబ్లిక్ సెక్టార్ కార్పొరేషన్ అంటే ప్రధానంగా గవర్నమెంటు కంట్రోల్‌లో ఉన్న కార్పొరేషన్ అని. అట్లయితేనే వర్తిస్తాయి. లేకపోతే వర్తించవు. వర్తిస్తే టోటల్‌గా వర్తిస్తాయి. దాంట్లో ప్రభుత్వం వాటా వరకే అనేదేమీ ఉండదు.

ప్రశ్న : ప్రైవేటు సెక్టార్‌లో రిజర్వేషన్‌కు ఒక ఆర్గ్యుమెంటుగా ప్రైవేటు కంపెనీ లలో ఉండేది ఎక్కువగా పబ్లిక్ ఫైనాన్సే కదా - ప్రభుత్వ బ్యాంకుల పెట్టుబడి, ఎల్ఐసీ పెట్టుబడి, ఇండస్ట్రియల్ బ్యాంకుల పెట్టుబడే కదా - ఆ రకంగా కూడా అడగొచ్చు కదా?

జవాబు : అట్లానూ అడగొచ్చు. తప్పేమీ లేదు. అందులో ఒక సమస్య ఏమిటంటే రాబోయే రోజులలో ఆ పెట్టుబడి తగ్గిపోయి మల్టీనేషనల్ కంపెనీల పెట్టుబడి పెరిగింది అనుకోండి. అప్పుడు ఈ ఆర్గ్యుమెంటుకు విలువ లేకుండా పోయే ప్రమాదం కూడా ఉంటుంది. అందువల్ల ఇంకొంచెం ఫండమెంటల్‌గా పోయి సంపద ఎవరి స్వంత ఆస్తి కాదు అనే ఆర్గ్యుమెంటు పెడదాము.

విశాఖపట్నంలో పిడిఎస్‌యు నిర్వహించిన
'రాజ్యం-సంక్షేమం' సెమినార్‌లో ఇచ్చిన ఉపన్యాసం
మే 1996